

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю.М. Потебні
Кафедра інформаційної економіки, підприємництва та фінансів

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

НА ТЕМУ: «УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ
ДЕРЖАВНОГО БАНКУ В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ»
другий (магістерський)
(рівень вищої освіти)

Виконав: студент 2 курсу, групи 8.0722-удмф
072 Фінанси, банківська справа та
спеціальності страхування

(шифр і назва спеціальності)

освітньої програми Управління державними та
місцевими фінансами

(назва освітньої програми)

А.Г. Якименко

(ініціали та прізвище)

Керівник доцент кафедри інформаційної економіки,
підприємництва та фінансів, професор,
канд.екон. наук Дробишева О.А.

(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Рецензент професор кафедри інформаційної економіки,
підприємництва та фінансів, професор,
д - р.екон. наук Клопов І.О.

(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНЖЕНЕРНИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ
ІНСТИТУТ ім. Ю.М. ПОТЕБНІ**

Кафедра інформаційної економіки, підприємництва та фінансів

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

(код та назва)

Освітня програма Управління державними та місцевими фінансами

(код та назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри інформаційної економіки, підприємництва та фінансів, д-р екон. наук, проф.

_____ Шапуров О.О..

(підпис)

“ _____ ” _____ 202_ р.

**З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТОВІ**

Якименко Андрій Григорович

(прізвище, ім'я та по-батькові)

Управління фінансовими результатами державного
банку в умовах фінансової кризи

1. Тема роботи _____

керівник роботи _____ Дробишева А.О., канд. екон. наук, професор

(прізвище, ім'я та по-батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом ЗНУ від « 09 » жовтня 2023 р. № 1579-с

2. Строк подання студентом роботи _____ 06.12.2022

3. Вихідні дані до роботи 1. Постановка задачі.

2. Перелік літератури.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

1. Теоретична частина

2. Аналітична частина

3. Рекомендації

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) _____

презентація

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв

7. Дата видачі завдання 09.10.2023**КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН**

№	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Розробка плану роботи.	09.10.23	
2.	Збір вихідних даних.	17.10.23	
3.	Обробка теоретичних джерел.	31.10.23	
4.	Розробка першого і другого розділу.	8.11.23	
5.	Розробка третього розділу.	22.11.23	
6.	Оформлення і нормоконтроль кваліфікаційної роботи.	30.11.23	
7.	Захист кваліфікаційної роботи.	13.12.23	

Студент _____
(підпис)А.Г. Якименко
(ініціали та прізвище)Керівник роботи _____
(підпис)Дробишева А.О.
(ініціали та прізвище)**Нормоконтроль пройдено**Нормоконтролер _____
(підпис)_____
(ініціали та прізвище)

РЕФЕРАТ

Якименко А.Г. Кваліфікаційна робота магістра «Управління фінансовими результатами державного банку в умовах фінансової кризи»: 63 с., - рис., 13 табл., 37 джерел, -додатки.

Ключові слова: фінансовий фінансова діяльність, криза, кошти клієнтів, інновації, нанотехнології, кредитування,

Розглянуто основні напрями фінансової діяльності банку в умовах кризи. Визначено стратегічно важливі операції банку в умовах кризи. Обґрунтовано основні функції банку в сучасних умовах функціонування. Проаналізовано фінансово-господарські показники діяльності банку: грошові кошти кредити та аванси клієнтам, кошти клієнтів. Проаналізовано доходи та витрати банку. Запропоновано підвищення доходності банку за рахунок кредитування нанотехнологій та інноваційних галузей промисловості.

ABSTRACT

Yakymenko A.G. Master's qualifying paper « Management of financial results of the state bank in the conditions of financial crisis»: 63 pages, - figures, 13 tables 37 references, -supplements.

Key words: financial activity, crisis, customer funds, innovations, nanotechnology, lending,

The main directions of the bank's financial activity in the crisis are considered. The strategically important operations of the bank in the crisis are defined. The main functions of the bank in the current conditions of functioning are substantiated. The financial and economic indicators of the bank's activity are analyzed: cash, loans and advances to customers, customer accounts. The bank's income and expenses are analyzed. It is proposed to increase the bank's profitability by lending to nanotechnology and innovative industries.

ЗМІСТ

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ	2
РЕФЕРАТ	4
ABSTRACT.....	4
ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ БАНКУ В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ.....	8
1.1 Основні підходи до управління банком в умовах фінансової кризи.....	8
1.2 Управління фінансовими результатами банку	13
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДЕРЖАВНОГО БАНКУ В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ.....	19
2.1 Аналіз фінансово-господарської діяльності ПАТ КБ «Приватбанк».....	19
2.2 Аналіз доходів та витрат ПАТ КБ «Приватбанк».....	33
РОЗДІЛ 3. РОЗВИТОК АКТИВНИХ ОПЕРАЦІЙ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ ЗА РАХУНОК КРЕДИТУВАННЯ ПЕРСПЕКТИВНИХ НАПРЯМІВ ПРОМИСЛОВОСТІ.....	39
3.1. Кредитування перспективних галузей економіки.....	39
3.2. Розвиток кредитування нанотехнологій.....	46
ВИСНОВКИ.....	56
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	60

ВСТУП

Актуальність дослідження. Управління фінансовими результатами державного банку під час фінансової кризи є надзвичайно важливою проблемою, що потребує серйозної уваги та досліджень. В умовах економічної нестабільності та загрози фінансової системи держави, керівництво банку має вирішувати складні завдання: збереження фінансової стійкості, керування ризиками, забезпечення ліквідності та відновлення фінансових показників. Основна важливість цієї теми полягає в розробці та застосуванні стратегій управління, спрямованих на забезпечення фінансової стабільності банку у кризовий період. Це включає у себе управління ризиками, пошук нових джерел фінансування, оптимізацію фінансових ресурсів та розробку механізмів підтримки ліквідності. Результативне управління фінансами державного банку в період кризи може визначити його фінансову стійкість та впливати на економічну стабільність в цілому. Це дозволить підтримувати довіру до банківської системи та ефективно реагувати на виклики, що виникають у складних економічних умовах.

Об'єктом дослідження є фінансові результати державного банку ПАТ КБ «Приватбанк»

Предметом дослідження є удосконалення управління фінансовими результатами державного банку в умовах фінансової кризи

Метою кваліфікаційної роботи є теоретичне узагальнення та розробка рекомендацій щодо управління фінансовими результатами державного банку в умовах фінансової кризи

Для досягнення мети поставлені та вирішені наступні завдання:

- розглянуто основні напрями фінансової діяльності банку в умовах кризи;
- визначено стратегічно важливі операції банку в умовах кризи
- обґрунтовано основні функції банку в сучасних умовах функціонування
- проаналізовано фінансово-господарські показники діяльності банку: грошові кошти кредити та аванси клієнтам, кошти клієнтів;

- проаналізовано доходи та витрати банку;
- запропоновано підвищення доходності банку за рахунок кредитування нанотехнологій та інноваційних галузей промисловості

Методи дослідження. Загальнонаукові методи: індукція, дедукція, аналіз, синтез, теоретичне моделювання, абстрагування; спеціальні методи: горизонтальний та вертикальний аналіз, коефіцієнтний аналіз.

Інформаційною базою дослідження слугували законодавчі та нормативні документи, навчально – методична література, наукові публікації в періодичних виданнях з питань управління фінансовими результатами банку

Наукова новизна одержаних результатів полягає у наступному:

удосконалено:

- науково – практичний підхід до управління фінансовими результатами держаного банку, який на відміну від існуючих ґрунтується на впровадженні кредитування нанотехнологій та інноваційних галузей промисловості

Практичне значення отриманих результатів. Розроблені в ході дослідження науково – практичні рекомендації можуть бути використані в діяльності ПАТ КБ «Приватбанк» та на інших банках, що дозволить підвищити дохідність суб'єкта кредитного ринку.

Апробація результатів дослідження. Основні результати дослідження були представлені в доповіді на Міжнародній науково – практичній конференції «Геостратегічні трансформації та траєкторія національної безпеки в контексті відбудови і сталого розвитку України».

Публікації. Основні положення роботи опубліковано в матеріалах міжнародної науково-практичної конференції.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ БАНКУ В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ

1.1 Основні підходи до управління банком в умовах фінансової кризи

Ефективне надання кредитів є невід'ємною стратегічною метою фінансового менеджменту банку, оскільки кредитні операції є основним структурним елементом банківських активів. Кваліфіковане здійснення кредитної діяльності має вирішальне значення для забезпечення надійного та тривалого функціонування комерційних банків на фінансовому ринку. Розуміння фундаментальних аспектів банківських операцій та забезпечення їхньої ефективності для оптимізації процесу кредитування є важливими завданнями. Ці проблеми вимагають вичерпного і всебічного вивчення суті, значення та операційних можливостей банків як головних організаторів кредитних взаємовідносин [1].

Існують три напрями, які розкривають зміст та основні фінансові аспекти діяльності комерційного банку в умовах кризи: операційний, підприємницький та фінансово-посередницький.

Операційний напрям діяльності комерційного банку націлений на розкриття його основних операційних аспектів та функцій. Цей напрям орієнтований на опис конкретних дій банку у сфері ведення операцій та маневрів з фінансовими активами. В основі операційного підходу лежить аналіз банківських операцій та їх ролі у забезпеченні функціонування банку як фінансової установи. Цей напрям вивчення дозволяє розглядати банк з погляду його конкретних дій та операцій, що включають у себе вклади, кредитування, управління ризиками, обмін валюти та інші операції, спрямовані на здійснення

фінансових послуг та забезпечення певних фінансових потреб клієнтів банку [2].

Підприємницький напрям діяльності комерційного банку орієнтований на його підприємницькі функції та стратегії. Цей аспект вивчення акцентує увагу на ролі банку у фінансовому підтриманні підприємництва та розвитку бізнесу. Комерційні банки виступають як ключові учасники у фінансуванні підприємницьких ініціатив та вкладають зусилля у сприяння економічному зростанню через надання кредитів, консультаційних послуг, інвестиційних можливостей та фінансової експертизи для підтримки бізнесових ініціатив. Важливою частиною підприємницького напрямку є здатність банків адаптуватися до потреб різних галузей економіки та надавати фінансову підтримку для запуску нових проектів та підтримки вже існуючих [3].

Фінансово-посередницький напрям діяльності комерційного банку стосується його ролі посередника між суб'єктами, які мають фінансові потреби та можливостями для їх задоволення. Цей аспект банківської діяльності базується на використанні банків як посередника для переміщення фінансових ресурсів від тих, хто має зайві кошти, до тих, хто потребує додаткових фінансових засобів [4].

Комерційні банки виконують фінансово-посередницьку функцію, приймаючи депозити від клієнтів і надаючи їм кредити та інші фінансові послуги. Вони сприяють збору грошових коштів з депозитних рахунків та реалізують їх через розподіл у вигляді кредитів, інвестицій, облігацій і інших фінансових інструментів. Цей напрям дозволяє банкам ефективно управляти фінансовими ресурсами, забезпечуючи не лише збереження грошових коштів клієнтів, а й розширюючи можливості для фінансових інвестицій та розвитку економіки в цілому. Крім того, банки здійснюють функцію розподілу ризиків шляхом диверсифікації портфеля активів та мінімізації фінансових ризиків для своїх клієнтів [5].

На нашу думку, комерційний банк слід розглядати не лише як підприємство або установу, що здійснює окремий перелік операцій або

забезпечує фінансове посередництво на ринку, але й як одну з інституційних основ ринку чи ринковий інститут [6].

Підходити до комерційних банків як до інститутів відзначає їх значущу макроекономічну роль, оскільки ніяке інше підприємство, установа чи організація, незалежно від галузі чи сектора економіки, не має такого значущого впливу на процес розширеного відтворення. У той же час, комерційні банки, які управляють кредитними відносинами та впливають на обіг грошей, мають значний вплив на забезпечення неперервності відтворювального процесу [7].

Фактично, поєднання трьох видів операцій – формування депозитів, надання кредитів та проведення розрахунків – як неодмінної ознаки банківської діяльності, дозволяє системі комерційних банків регулювати грошову масу через мультиплікаційний ефект. Отже, прямий вплив на обсяг грошових засобів у господарстві визначає ключову роль банківських установ як ринкових інститутів, оскільки вони займають провідне місце не лише в організації кредитних відносин, а й у всьому механізмі ринкових зав'язків між економічними агентами [8].

Розгляд комерційних банків як інституційної бази для організації кредитних відносин може бути оснований на аналізі їх здійснюваних функцій. Відступаючи від менш важливих аспектів банківської діяльності, які не є її ключовими характеристиками і можуть бути розглянуті як окремі операції, можна виділити три основні функції комерційних банків, які часто визначаються у вітчизняній та зарубіжній економічній літературі [9].

По-перше, це посередництво у кредитуванні, що включає залучення тимчасово вільних грошей та їхнє надання під умовою повернення та оплати. Ця функція може бути розділена на дві основні: збір вільних коштів та надання кредитів. По-друге, це посередництво у розрахунках, яке відбувається через переказ коштів між рахунками суб'єктів ринку, відкритими в банківських установах. І нарешті, по-третє, це випуск кредитних засобів обігу, який дозволяє створювати додаткові грошові кошти через мультиплікативне

збільшення банківських депозитів на основі кредитних та розрахункових операцій [10].

Хоча існуючі підходи до визначення цих функцій є позитивними, ми не погоджуємося з трактуванням функції комерційного банку як фінансового посередника на ринку або посередника у кредиті. Така інтерпретація підкреслює пасивну роль банків і відображає концепцію натуралістичної теорії кредиту, де банки розглядаються як скромні посередники у передачі коштів, а кредит виконує виключно пасивну роль. Це втрачає активну та визначальну роль кредиту і банків у економічній системі. Такий підхід є однією з ознак посередницької парадигми в теорії банківської діяльності, що визначає банки як посередників, а не активних учасників або ініціаторів фінансових заходів на ринку [11]. Комерційний банк представляє собою інститут, який функціонує як організатор кредитних відносин, сприяючи оптимальному збалансуванню попиту та пропозиції кредитних ресурсів, заощаджень та кредитних інвестицій, що сприяє неперервності економічного зростання. Виконуючи цю роль, комерційні банки мають здатність: по-перше, збирати відтворювальний кредитний потенціал різних користувачів коштів, тобто економічних суб'єктів, які вміють продуктивно використовувати тимчасово вільні грошові ресурси; по-друге, перемішувати грошові кошти в просторі та часі, роблячи зусилля для подолання інформаційних нерівностей між тими, хто потребує займаних коштів, та тими, хто володіє цими ресурсами. В такий спосіб, комерційні банки сприяють організації кредитних відносин між економічними суб'єктами відповідно до властивостей кредиту [12].

Пропонуються такі три основні функції, які виконуються комерційними банками: організація кредитних відносин, організація платежів у національному господарстві та створення кредитних засобів обігу. Формулювання першої функції дозволяє акцентувати увагу на загальноекономічній ролі комерційних банків як організаторів кредитних відносин, їх можливості залучати тимчасово вільні грошові кошти та ефективно використовувати ресурси для задоволення потреб реального сектора економіки [13].

Зараз важливо розглядати систему комерційних банків як національну сферу фінансових послуг кредитного характеру, історично сформовану та закріплену законодавством структуру для організації кредитних відносин.

Основні операції комерційного банку полягають у виконанні ряду ключових дій, спрямованих на забезпечення функціонування фінансової системи та надання різноманітних фінансових послуг.

Ключовими операціями комерційних банків є: приймання депозитів, надання кредитів, проведення розрахунків, управління ризиками, інвестування, фінансове посередництво, надання консультацій та фінансових послуг [14]

1) Приймання депозитів: Це процес прийому грошових коштів від клієнтів на різних умовах, які включають строк, відсоткову ставку та можливість доступу до коштів у майбутньому.

2) Надання кредитів: Банк надає фінансову підтримку клієнтам, надаючи їм грошові кошти на умовах повернення в майбутньому з урахуванням відсоткової ставки.

3) Проведення розрахунків: Банки забезпечують переказ коштів між клієнтами та різними установами через різні платіжні системи та послуги, такі як чеки, перекази тощо.

4) Управління ризиками: Банки здійснюють аналіз та управління різними видами ризиків, зокрема кредитними, ринковими та оперативними, щоб забезпечити стабільність своєї діяльності.

5) Інвестування: Банки розміщують свої фінансові ресурси в різні активи, такі як цінні папери, акції, нерухомість та інші фінансові інструменти, для здобуття прибутку.

6) Фінансове посередництво: Це включає сприяння процесу обміну фінансовими ресурсами між тими, хто має зайві кошти, і тими, хто потребує додаткових фінансових засобів.

7) Надання консультацій та фінансових послуг: Банки також надають клієнтам консультації та інші фінансові послуги, такі як управління активами, портфельні інвестиції, фінансове планування тощо.

Перелічені операції складають основну структуру та функції комерційного банку, що дозволяють йому ефективно функціонувати в рамках фінансової системи та задовольняти потреби клієнтів у фінансових послугах.

1.2 Управління фінансовими результатами банку

Задача отримання прибутку є ключовою для комерційних банків, яка спрямовує їхню діяльність. Цей прибуток використовується для створення банківських резервів та виплати дивідендів акціонерам. Комерційні банки прагнуть досягнення прибутковості, що може бути виміряно абсолютними показниками прибутку або відносними показниками, такими як дохід на одну акцію чи прибуток на акціонерний капітал. Оці цільові показники розраховуються на основі попередніх фінансових результатів та порівнюються з аналогічними показниками інших банків [15].

Хоча показники прибутку широко використовуються для оцінки успішності бізнесу, вони мають свої обмеження. Перше з них полягає в тому, що менеджери можуть легко маніпулювати цими показниками для досягнення штучних результатів. Навіть законні методи бухгалтерського обліку можуть перетворювати збитки на великий звітний прибуток і навпаки, що ускладнює визначення реальної фінансової стійкості компанії [16].

Фахівці у галузі фінансів добре обізнані з численними обмеженнями, пов'язаними з використанням традиційних показників прибутку. Наприклад, покращення показників прибутковості може бути досягнуте за рахунок фінансування росту компанії за допомогою збільшення боргів, а не за рахунок власного капіталу. Показники доходу на акцію можуть зростати, але це може відбуватися за умови зменшення ринкової вартості акцій через підвищений фінансовий ризик [17].

У випадку підвищення показника прибутку може приховуватися криза ліквідності. Іншими словами, прибутковість не враховує ризикові фактори, які

можуть виникнути. Зростання прибутку може йти у парі з збільшенням ризику, і важливо збалансувати ці два аспекти.

Високий рівень прибутку не завжди свідчить про високу ефективність діяльності, а може свідчити про можливий монопольний характер, некоректне ведення бізнесу або проігноровану суспільну відповідальність.

Крім того, показник прибутку не може служити об'єктивним критерієм для визначення перспективності бізнесу. Прибуток, разом з відносними показниками, відображає результати минулої діяльності комерційного банку, але не передбачає його майбутній потенціал. Зосередження на максимізації прибутку може призвести до короткострокових рішень, які можуть підірвати довгострокову конкурентоспроможність компанії заради миттєвого успіху [18].

Величина прибутку банку залежить від рівня доходу, який, у свою чергу, визначається обсягом кредитів та інвестицій банку, відсотковою ставкою за ці кредити, а також розміром та структурою активів банку.

Доходи банку – це фінансові потоки, що отримуються від різних джерел у процесі його діяльності. Це фінансові кошти, які банк отримує від відсотків за надання кредитів, від операцій з цінними паперами, від комісійних операцій, таких як обслуговування рахунків клієнтів та інші банківські послуги, а також від інших джерел, таких як інвестиційні операції та фінансові угоди [19].

Основні напрями доходів банку включають [20]:

- 1) Відсоткові доходи. Це головний джерело доходів для банків, що складається з відсоткових ставок, які банк отримує від надання кредитів та інших форм фінансування.
- 2) Комісійні доходи. Операції, пов'язані з обслуговуванням клієнтів, такі як утримання рахунків, перекази, випуск кредитних карток, управління активами та інші фінансові послуги, є джерелом комісійних доходів.
- 3) Торгові та брокерські операції. Банки також можуть отримувати доходи від участі у торгівлі цінними паперами, акціями, облігаціями та іншими фінансовими інструментами.

4) Інші операційні доходи. Це може включати доходи від фінансових консультацій, валютних операцій, страхування, управління ризиками та інші додаткові послуги, які надає банк.

Процентні доходи банку включають наступні складові [21]:

1) Відсотки від кредитів. Це основний компонент процентних доходів банку. Банк отримує відсотки від наданих кредитів своїм клієнтам.

2) Доходи від інвестицій. Банки інвестують свої кошти у різні фінансові інструменти, такі як облігації, акції, державні цінні папери та інші, для отримання прибутку від відсотків або змін вартості цих інвестицій.

3) Доходи від розрахункових операцій. Це може включати доходи від платіжних операцій, таких як перекази коштів, чеки, операції з валютами та інші операції, пов'язані з обслуговуванням грошових потоків.

4) Доходи від фінансових послуг. Це включає доходи від кредитних карток, переказів коштів, кредитів на автомобілі, іпотек, управління активами та інших фінансових послуг, за які банк збирає відсотки або комісійні плати.

5) Доходи від ринку грошових ресурсів. Банки можуть заробляти на ринку грошових ресурсів, використовуючи їх для надання позик та фінансування інших фінансових угод.

Комісійні доходи банку – це оплата, яку банк отримує за надання різноманітних фінансових послуг та операцій клієнтам. Ці доходи складаються з різноманітних комісій, які банк збирає за свої послуги [22].

До основних складових комісійних доходів банку можна віднести [23]:

1) Комісії за обслуговування банківських рахунків. Банк зазвичай збирає комісійні плати за утримання банківських рахунків своїх клієнтів, надання послуг з обслуговування та управління цими рахунками.

2) Комісії за кредитні послуги. Включають комісійні внески, які клієнти сплачують за видачу кредитів, іпотеки, автокредитів, а також за використання кредитних карток.

3) Комісії за операції з цінними паперами. Банк може збирати комісійні внески за операції з купівлі-продажу акцій, облігацій, фондових інструментів та інших цінних паперів.

4) Комісії за міжнародні платежі та валютні операції. Вони включають комісійні витрати, пов'язані з обміном валют, переказами грошей між різними країнами та міжнародними операціями з платіжною системою.

5) Комісії за фінансові консультації та управління активами. Це оплата за надання фінансових порад, управління інвестиціями, портфелем та інші фінансові послуги, які надає банк своїм клієнтам.

Торгівельні доходи банку – це прибуток, отриманий від угод на фінансових ринках, зазвичай пов'язаний з купівлею та продажем цінних паперів, валют, товарів або інших фінансових інструментів. Ці доходи виникають внаслідок торгівельних операцій, де банк використовує свій капітал або кошти клієнтів для придбання та продажу активів з метою отримання прибутку [24].

Основні складові торгівельних доходів банку [25]:

Торгівля цінними паперами. Прибуток від купівлі-продажу акцій, облігацій, деривативів та інших цінних паперів на фінансових ринках.

Торгівля валютами (Forex). Отримання прибутку від купівлі та продажу різних валют за поточними курсами обміну.

Товарна торгівля (Commodities). Прибуток від торгівлі реальними товарами, такими як нафта, золото, сіль, сільськогосподарські товари тощо.

Торгівля фінансовими інструментами та процентними ставками. Отримання прибутку від угод зі ставками, облігаціями, ф'ючерсами, опціонами та іншими фінансовими інструментами.

Ці операції можуть мати як короткостроковий, так і довгостроковий характер, а прибуток банку в цьому напрямку може значно змінюватися в залежності від ринкових умов та ефективності стратегій управління ризиками торгівлі [26].

Інші операційні доходи банку включають в себе прибуток, який не походить або не класифікується безпосередньо як процентні доходи, комісійні доходи чи торгівельні доходи. Ці доходи можуть виникати з різних джерел і включати різноманітні види операцій.

Основні складові інших операційних доходів банку:

1) Доходи від оренди та нерухомості: Включають доходи від оренди приміщень, нерухомості або обладнання, які належать банку.

2) Доходи від страхових послуг або інших фінансових послуг: Якщо банк надає страхові послуги, які включають доходи від страхових премій. Крім того, доходи можуть виникати від інших фінансових операцій, таких як управління активами або фінансові консультації.

3) Інші операційні прибутки: Це широкий спектр можливих доходів, які не включені до основних категорій (процентні, комісійні, торгівельні). Випадкові прибутки, доходи від додаткових послуг або спеціальних операцій, які не класифікуються як основні джерела доходу банку.

Витрати банку – це різноманітні витрати та витратні статті, пов'язані з його діяльністю та утриманням. Основні складові витрат банку включають [27].

1) Витрати на заробітну плату та персонал. Включають оплату праці співробітників, включаючи заробітну плату, премії, відпустки, витрати на соціальне страхування тощо.

2) Операційні витрати. Витрати, пов'язані з щоденною діяльністю банку, такі як витрати на оренду приміщень, комунальні послуги, обслуговування обладнання, паперову роботу, витрати на технічну підтримку та інформаційні технології.

3) Витрати на маркетинг та рекламу. Включають витрати на рекламні кампанії, маркетингові дослідження, PR-події, рекламні матеріали та інші заходи для просування послуг банку.

4) Фінансові витрати. Включають витрати на обслуговування боргу, відсоткові виплати за позичкові кошти, комісійні витрати за фінансові операції, а також інші фінансові послуги та витрати.

5) Амортизаційні витрати. Включають витрати на амортизацію основних засобів, обладнання та інфраструктури банку.

6) Резерви та витрати на покриття ризиків. Витрати на створення резервів для покриття можливих втрат в результаті неплатоспроможності позичальників, неповернення кредитів тощо.

7) Інші загальні та адміністративні витрати: Включають різноманітні витрати, що не включені до інших категорій, такі як юридичні послуги, страхові витрати, витрати на управління та організацію роботи.

Банківський прибуток є одним із найважливіших показників ефективності функціонування банку, його стабільності. У ньому зацікавлені всі учасники економічного процесу. Розмір банківського прибутку хвилює акціонерів, тому що є показником отриманого доходу на інвестований ними капітал. Вкладникам прибуток гарантує стабільний дохід і впевненість у завтрашньому дні, оскільки збільшення резервів і власних коштів банку свідчить про його стабільність. Позичальники також зацікавлені в прибутках банку, адже таким чином зростають їх власні накопичення [28]. Банківський прибуток формується у результаті здійснення кредитних, розрахункових, грошових операцій та інших видів діяльності банків. Він є джерелом виплати дивідендів акціонерам, створення фондів банку, базою підвищення добробуту банківських працівників. Прибуток банку складають: прибуток від основної діяльності; валовий прибуток, до якого, крім прибутку від основної діяльності, входять небанківські операційні доходи і витрати, відрахування в резерви, непередбачені доходи і витрати; чистий прибуток, який залишається у розпорядженні банку після сплати податку на прибуток. Прибуток розподіляється таким чином: сплата податку на прибуток; відрахування до резервного фонду банку; відрахування до фонду матеріального заохочення; відрахування у фонд виробничого та соціального розвитку; відрахування в інші фонди банку; сплата дивідендів акціонерам.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДЕРЖАВНОГО БАНКУ В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ

2.1 Аналіз фінансово-господарської діяльності ПАТ КБ «Приватбанк»

ПАТ КБ "Приватбанк" – найбільший український універсальний комерційний банк, що здійснює свою діяльність на основі ліцензії Національного Банку України № 22 від 04.12.2001 року, орієнтований на обслуговування приватних осіб і корпоративних клієнтів всіх форм власності, входить до складу семи системних банків України, має один з найбільших обсягів капіталу і чистих активів. За оцінкою експертів журналів Euromoney і Global Finance в 1999г. ПАТ КБ «Приватбанк» був визнаний кращим українським банком в номінації кращих банків на ринках, що розвиваються. У банківській системі України "Приватбанк" відноситься до групи нових комерційних банків, так званих банків "другої хвилі", на відміну від колишніх державних банків першої хвилі. За період свого існування банк добився лідируючих позицій на ринку банківських послуг України за рахунок збільшення частки ринку, підвищення ефективності діяльності, постійного підвищення надійності, збільшення конкурентоспроможності і комплексності надання банківських продуктів для своїх клієнтів. Досягти цього удалося спільною роботою згуртованого колективу банку на базі прогресивної системи менеджменту і передових банківських технологій. Заснований в 1992 році, комерційний банк «ПриватБанк» є лідером банківського ринку країни і найбільшим банком з вітчизняним капіталом.

Стратегічна мета Публічного акціонерного товариства Комерційний банк «Приватбанк» полягає в досягненні найвищих показників дохідності,

прибутковості та надійності серед найбільших банків України і встановленні лідерства у наданні банківських послуг населенню та юридичним особам.

Згідно із поточною стратегією ПриватБанку, стратегічні напрямки його діяльності включають наступне. Щодо обслуговування індивідуальних клієнтів, встановлено завдання зростання клієнтської бази на 30% та охоплення не менше 40% клієнтів базовими послугами. Щодо обслуговування корпоративних клієнтів, планується збільшення активної клієнтської бази малих та середніх підприємств на 12%, а також розвиток сфери забезпечення, удосконалення системи управління ризиками та забезпечення приросту портфелю за мінімального рівня проблемності.

Окрім того, встановлено завдання збільшення обсягу транзакцій через термінали самообслуговування, підвищення якості та лояльності персоналу, а також покращення якості регіональної інфраструктури та застосування методів необрендінгу, спрямованих на взаємну зацікавленість, довіру та турботу про споживача.

У рамках стратегії розвитку банк створює свої дочірні банки, філії та представництва як на території України, так і за її межами. Філії використовуються для виконання банківських операцій від імені банку, не маючи при цьому статусу юридичної особи. Представництва створюються для захисту інтересів банку, але не здійснюють банківської діяльності. Діяльність філій та представництв банку базується на затверджених положеннях, які формує Наглядова Рада Банку або уповноважені органи, а їх майно відображається як на їх власних балансах, так і на балансі банку.

Керівники філій та представництв діють у відповідності до виданої уповноваженою особою довіреності. Стратегічна мета Публічного акціонерного товариства Комерційний банк "Приватбанк" цілеспрямована на приваблення клієнтів різних сегментів ринку шляхом інтеграції інноваційних технологій та впровадження нових продуктів. Додатковий розвиток співпраці досягається завдяки комплексним пакетам пропозицій.

Клієнтоорієнтований підхід утворює основу успішної діяльності Банку, орієнтованої на збільшення обсягу продажів, включаючи обсяги на кожного окремого клієнта, розширення клієнтської бази в кожному з ринкових сегментів, а також підвищення загального рівня обслуговування клієнтів.

Основними операційними сегментами діяльності банку визначені робота з приватними клієнтами, обслуговування корпоративних клієнтів, міжбанківський сегмент та інвестиційна діяльність.

Банк пропонує своїм клієнтам розширений спектр послуг, що налічує понад 150 найсучасніших варіантів, включаючи ведення поточних рахунків, депозитні операції, карткові продукти, програми кредитування, реалізацію через партнерство з провідними вітчизняними та зарубіжними компаніями, різноманітні грошові перекази, операції з іноземною валютою, послуги Internet-banking та інші.

На сьогоднішній день, понад 1,5 мільйона осіб отримують свої пенсії та різноманітні соціальні виплати через Публічне акціонерне товариство Комерційний банк "Приватбанк". Крім того, близько третини усіх вкладників України демонструють довіру, депонуючи свої кошти у цьому банку.

Понад 28% клієнтів користуються послугами банку для здійснення грошових переказів, а 35% українських банків обирають ПАТ КБ "Приватбанк" при відкритті поточного чи депозитного рахунку. Ефективна діяльність у сегменті приватних клієнтів належним чином відображає його спеціалізацію та відтінно реалізує Місію Банку - забезпечення простого доступу до банківських послуг кожному громадянину України.

Сегмент корпоративних клієнтів усіх форм власності є всеосяжним та динамічним. Банк пропонує широкий спектр послуг для цього сегменту, включаючи кредитування, ведення поточних рахунків, депозитні операції, інкасаторські послуги, обмін валюти та інші операції.

З метою забезпечення прямого доступу та підвищення операційної ефективності, банк розробив та пропонує клієнтам новітні системи, такі як система Інтернет-Клієнт-Банк, система Клієнт-Банк, система Приват 24 (що

надає цілодобовий доступ до інформації про залишки на картках та рахунках), система Privat Mobile (доступ до інформації про залишки на картках через мобільний телефон для підприємств), система LiqPay (дозволяє онлайн платежі та грошові перекази), а також власний Процесінговий Центр, який спрямований на оптимізацію часу та витрат на проведення операцій.

Діяльність Інвестиційного сегменту Публічного акціонерного товариства Комерційний банк "Приватбанк" в основному орієнтована на проведення операцій з цінними паперами. Банк здійснює купівлю-продаж цінних паперів, виконує операції з їх продажу із зворотним викупом, а також викупляє цінні папери від фізичних осіб. Додатково, банк консолідує пакети цінних паперів та здійснює операції з державними цінними паперами. Він також управляє активами, спрямовуючи операції з коштами інвесторів на користь останніх з метою збільшення ліквідності та доходності цінних паперів клієнтів та отримання прибутку.

ПАТ КБ "Приватбанк" належить до одного з найбільших операторів на міжбанківському ринку України. Банк встановлює кореспондентські відносини як з відкриттям, так і без відкриття кореспондентських рахунків. Це включає проведення документарних операцій, операції з торгового фінансування та казначейські операції. Банк також активно залучений до операцій на міжбанківському валютному ринку: з готівковою валютою, банківськими металами та участю в Торговій сесії по валютах за Класифікатором Національного банку України.

Мережа кореспондентських рахунків банку є добре розвиненою, що дозволяє забезпечувати швидке проведення розрахунків з контрагентами, як резидентами, так і нерезидентами. На даний момент, ПАТ КБ "Приватбанк" має значну кількість кореспондентських рахунків - приблизно 500, відкритих в 58 банках 26 країн, включаючи Україну, Сполучені Штати Америки, країни-члени Європейського Союзу та Китай. Наприкінці 2010 року було відкрито прямиий кореспондентський рахунок в китайських юанях ренмінбі.

ПриватБанк відомий своєю міжрегіональною присутністю та розгалуженою мережею філій та відділень, які охоплюють всю територію України та далеко за її межами. Управління організоване через гнучку організаційну структуру управління (ОСУ), яка включає різні рівні керівництва та виконавчого персоналу.

ОСУ ПАТ КБ «ПриватБанк» представляє собою прогресивну систему управління, що поєднує ознаки різних видів ОСУ, розповсюджених у світовій практиці. Зокрема, вона базується на горизонтальній структурі, яка складається з трьох рівнів управління: Головний офіс (вищий рівень), Головні регіональні управління, Регіональні управління та самостійні філії (середній рівень), та відділення з позначеннями гр. Ф, А, Б, В, Г, Д (нижчий рівень). Кожен рівень включає керівників, їх заступників та спеціалістів, з усіх функціональних напрямків.

Головний офіс, керований Головою Правління, володіє повною господарсько-економічною та адміністративною самостійністю. Він управляє системою ПриватБанку та делегує функції своїм заступникам та керівникам бізнесів.

Колегіальні органи, такі як Правління Банку, стратегічний комітет, кредитний комітет, бюджетний комітет та комітет з питань безпеки, є важливими елементами у прийнятті стратегічних і тактичних рішень.

Середні рівні управління, такі як Головні регіональні управління, Регіональні управління та самостійні філії, є основними виконавчими підрозділами, які, незважаючи на свою назву, мають подібний набір обов'язків та функцій.

Відділення гр. Ф, А, Б, В, Г, Д, залежно від чисельності персоналу та кількості робочих місць продажів, визначаються як різні групи і мають визначену мету обслуговування клієнтів, бути бізнес-підрозділами та практично не мати підтримуючих функцій.

Структура управління ПриватБанку відповідає лінійно-функціонально-штабній моделі, де основні функції керівництва організовані через штаби при

Голові Правління (Head-office - ГО), а також у Директоріях Головних регіональних управлінь (ГРУ), Регіональних управлінь (РУ) та філій (Middle-office). Важливим аспектом у цій моделі є використання функціональних вертикальних зав'язків, які сприяють ефективній взаємодії між різними структурними підрозділами.

Структура Банку також має дивізіонну клієнто- та функціонально-орієнтовану організацію, де виділено різні напрямки діяльності. Ця модель передбачає чітке розділення на доходні (бізнесові) і витратні (підтримуючі) дивізії, кожна з яких спрямована на виконання специфічних функцій або обслуговування конкретних груп клієнтів.

Структура Банку включає такі основні напрямки:

Бізнесові доходні напрямки, які забезпечують прибуток завдяки прямому контакту з клієнтами. На останню звітну дату у Банку функціонує 11 таких напрямків.

Бізнесові керуючі (витратні) напрямки, які в основному відповідають за управління та координацію діяльності регіональних підрозділів і частково вступають у контакт з клієнтами. На останній звітній даті у Банку функціонує 7 таких напрямків.

Підтримуючі напрямки, які забезпечують необхідні умови для функціонування інших напрямків, не вступаючи в прямий контакт з клієнтами. На останній звітній даті у Банку функціонує 16 таких напрямків.

Структура управління ПриватБанку охоплює декілька типів дивізіонних моделей, які визначаються різними напрямками діяльності. В межах окремих бізнесів Банку відзначаються спеціалізовані підрозділи, які активно займаються розробкою та просуванням схожих продуктів чи послуг перед клієнтами.

Крім того, існує значна кількість регіональних підрозділів та пов'язаних (дочірніх) банківських установ і компаній. У контексті важливих завдань управління часто формуються тимчасові проектні групи для реалізації конкретних завдань або робочі групи, що дозволяє вирішувати стратегічні завдання в організаційній структурі Банку.

Положення про організаційну структуру ПриватБанку (Оргположення) виступає ключовим документом для формування та постійного оновлення системи управління в Банку.

Серед пріоритетних завдань стратегічного розвитку ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК» виокремлюється розвиток регіональної мережі філій та відділень, що має значний вплив на фінансові показники Банку. Регіональна мережа структурних підрозділів ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК» представлена у всіх адміністративних та територіальних центрах України, а також у містах обласного підпорядкування, районних центрах та найбільш перспективних населених пунктах.

У 2022 році АТ КБ «Приватбанк» демонстрував ефективне управління своїми ресурсами та відповідальне ставлення до фінансових ризиків, навіть у зовнішньо складних умовах, пов'язаних із бойовими діями. Банк уважно керував ризиками та формував резерви для очікуваних збитків від воєнних подій і підвищених кредитних ризиків у період воєнного стану. Незважаючи на ці виклики, фінансовий звіт на кінець 2022 року свідчить про чистий прибуток банку понад 30 мільярдів гривень, з яких 80% (24,15 мільярда гривень) було спрямовано до державного бюджету у формі дивідендів.

Ці показники вказують на високий рівень ефективності та відповідальності ПриватБанку перед державою та суспільством. Банк підтримує стабільність та розвиток фінансового ринку України, залишаючись провідним гравцем у цьому процесі. Водночас, спільно з урядом та іншими фінансовими установами, ПриватБанк активно включився в реалізацію Державної програми «Доступні кредити 5-7-9%», сприяючи фінансуванню малого та середнього бізнесу.

Під час воєнного стану банк послідовно надавав підтримку населенню та бізнесу, продовжуючи кредитування та надаючи можливості для реструктуризації заборгованостей за існуючими кредитами. Це сприяло забезпеченню фінансової стабільності населення та підприємств у складний період воєнних дій.

У 2022 році АТ КБ «Приватбанк» продемонстрував значний обсяг нових кредитів, які були надані секторам малого та середнього бізнесу, досягнувши рекордних 23,8 мільярдів гривень, що є на 25% більше, ніж показник у 2021 році. Окреме фінансування, у розмірі 13,3 мільярдів гривень, було спрямовано на сектор агробізнесу, що відзначається зростанням портфеля таких кредитів в 3,7 рази порівняно з попереднім періодом. Чисті кредити для клієнтів у цей рік відзначили незначне зменшення на 0,2%, досягнувши показника у 68,08 мільярда гривень, у контексті збільшення резервів для покриття можливих кредитних ризиків.

Банк запровадив кредитні канікули та спеціальні умови для пільгових відсотків по кредитах на банківських картках. Незважаючи на ці зусилля, чистий прибуток зменшився на 14% порівняно з попереднім роком, склавши 30,20 мільярда гривень, що все ж є найвищим показником у банківському секторі України. В цілому, банк продемонстрував уважне управління ризиками та виконання регуляторних вимог з попереднім запасом. Його регулятивний капітал становив 54,5 мільярда гривень, забезпечуючи показник адекватності на рівні 23,8% (при нормативному значенні 10%).

Надійна довіра клієнтів та постійне зростання обсягів коштів забезпечили високий рівень ліквідності. Коефіцієнт покриття ліквідністю LCR за всіма валютами склав 311% (при нормативному значенні 100%). Зазначено, що активна клієнтська база в мобільному додатку Приват24 зросла на 11%, досягнувши 13,1 мільйонів осіб, тоді як активні клієнти Приват24 для бізнесу зросли на 29% до 462 тисяч осіб. Обсяг безготівкових транзакцій в мережі POS-терміналів показав зростання на 17% до 551 мільярда гривень, в контексті загального збільшення безготівкових розрахунків у країні.

Банк активно взяв участь у благодійній діяльності, спрямувавши 81,8 мільйона гривень для підтримки Збройних Сил України та гуманітарну допомогу. Ініціативи банку дозволили зібрати 46,2 мільйона гривень у рамках програми "Допомога шпиталям та медичним закладам України", що сприяло закупівлі та доставці обладнання до 19 медичних закладів. Окрім того, через

канали банку на спеціальний рахунок в Національному банку України для ЗСУ було перераховано 2,7 мільярда гривень, а на рахунки благодійного фонду "Повернись живим" - понад 1,1 мільярда гривень.

Український банк, що діє на ринку роздрібного банківського сектору, відомий своїм універсальним обслуговуванням різних категорій клієнтів та займає лідерські позиції в цьому сегменті. Його ресурсна база переважно складається з фінансових засобів населення у національній валюті, в основному розміщених на поточних рахунках. Довіра клієнтів та оперативна реакція на їхні потреби забезпечили укріплення позицій банку у ринковому середовищі. Протягом періоду 2021-2022 рр., банк залучив 150 тисяч нових клієнтів, що спричинило збільшення кількості активних клієнтів до 18,3 мільйонів осіб. Загальний обсяг фінансових активів населення в банку протягом року зросла на 48% і склав 334 мільярди гривень.

Ускладнена ситуація, спричинена війною, не призвела до зупинки банку у наданні послуг та утриманні фінансової стабільності. З перших днів конфлікту, банк відіграв активну роль у фінансовій обороні України, забезпечуючи безперебійну роботу електронних сервісів, мережі відділень та банкоматів у всіх населених пунктах, де не було безпосередньої воєнної загрози.

У рамках заходів для забезпечення безпеки та доступності послуг, було збільшено ліміти на зняття готівки, а також надано можливість клієнтам не лише даного банку, а й інших банків отримувати готівку в банкоматах. Ці ініціативи сприяли підвищенню довіри клієнтів до банку та фінансової системи загалом.

Банк виявив стійкість у наданні кредитів українцям з метою підтримки економіки. Зберігаючи кредитні ліміти на картках, наявність яких мала більш як 8,5 мільйонів клієнтів, банк зміг збільшити свою частку на ринку роздрібних кредитів з 26% до 32%.

Навесні 2022 року, з метою підтримки клієнтів, банк прийняв рішення про неврахування відсотків по кредитах загалом, а потім ввів кредитні канікули. Ці заходи, спрямовані на підтримку та захист інтересів клієнтів,

сприяли збереженню прибутковості роздрібної банківської діяльності та створенню більш значної частини прибутку банку.

За даними компанії CBR, у 2022 році ПриватБанк продемонстрував збільшення своєї частки на ринку обслуговування юридичних осіб з 45% до 47%. Незважаючи на важливість комплексного обслуговування, яке забезпечується через "тарифні пакети", варто відзначити, що банк також є основним у 62% фізичних осіб підприємців.

У фінансовому аспекті, кошти юридичних осіб у банку зросли на 37% до 131 млрд грн. Частка ринку з еквайрингу склала 61,5%. Особливу увагу варто звернути на зростання якісного кредитного портфелю для малих та середніх підприємств (МСБ), що зросли на 60% у порівнянні з попереднім роком. Це стало можливим завдяки активній участі банку у державних програмах підтримки бізнесу під час війни.

У контексті повномасштабної війни, розпочатої в Україні у березні 2022 року через вторгнення Росії, ПриватБанк зазнав серйозних втрат у функціонуванні своїх відділень. Проте завдяки дружній та організованій роботі команди банку, на початку квітня 2022 року понад 1000 відділень було відновлено в усіх регіонах України, за винятком тимчасово окупованих територій.

Протягом повномасштабної війни банк щоденно підтримував свою присутність, відкриваючи у середньому 1000 відділень. Необхідно також відзначити, що минулого року було відновлено та оновлено 41 відділення у зоні неокупованих територій за підтримки Збройних Сил України.

Також у 2022 році, на згідності з ініціативою Національного банку України, відбулося об'єднання системно важливих банків для створення спільної банківської мережі під назвою "POWER BANKING". Ця мережа включає 14 системно важливих банків, і стала основою банківської мережі "POWER BANKING". На кінець 2022 року ця мережа налічувала понад 1000 відділень у всіх регіонах країни, у тому числі 500 відділень ПриватБанку, обладнаних для роботи під час блекауту.

ПриватБанк є безумовним лідером в Україні за кількістю виданих платіжних карток, нараховуючи 25.8 млн активних карток на кінець 2022 року. Також банк є лідером у сфері р2р переказів, об'єм яких склав понад 2 трлн грн за 2022 рік, проведеною кількістю - 1 млрд транзакцій. За допомогою своїх сервісів 4,5 млн українців здійснили понад 28 млн міжнародних грошових переказів з-за кордону. У умовах воєнного конфлікту та змушеної міграції кількість міжнародних переказів, здійснених через банк, зросла на 16%, а загальна сума - на 7% у порівнянні з попереднім роком.

Таблиця 2.1 – Грошові кошти та їх еквіваленти АТ «Приватбанк

Показники	2022	2021	Відх (+,-)
Грошові кошти в касі	25070	21027	4043
Залишок на рахунку в НБУ	11456	5957	5499
Залишок на рахунку та обов'язкові резерви в Центральному банку Кіпру	2065	1626	439
- ОЕСР	58100	24136	33964
- Інші країни, крім ОЕСР	183	103	80
Мінус: резерв під очікувані кредитні збитки в межах 12 місяців	494	15	479
Всього грошових коштів та їх еквівалентів	96380	52835	43545

У 2022 році грошові кошти в касі зросли на 4043 мільйони гривень порівняно з попереднім роком, досягнувши показника у 25070 мільйонів. Залишок на рахунку в НБУ відзначився також значним зростанням, збільшившись на 5499 мільйонів у порівнянні з показниками 2021 року. Крім того, збільшення грошових коштів спостерігалось в Центральному банку Кіпру та в інших країнах, крім ОЕСР.

Проте варто зазначити, що мінусовим показником в цій таблиці є значне збільшення резерву під очікувані кредитні збитки в межах 12 місяців у 2022 році, що склав 479 мільйонів гривень, у порівнянні з показниками 2021 року, коли цей показник був відносно низьким, становлячи лише 15 мільйонів гривень.

У цілому, загальна сума грошових коштів та їх еквівалентів в 2022 році склала 96380 мільйонів, що є значним збільшенням у порівнянні з показниками минулого року (52835 мільйонів), підкреслюючи загальний ріст ліквідних активів у відповідному періоді.

Таблиця 2.2 – Кредити та аванси клієнтам

Показники	2022	2021	Відх (+,-)
Кредити та дебіторська заборгованість за фінансовим лізингом, що управляються як окремих портфель	167 931	163513	4 418
Кредити юридичним особам	5 340	4091	1 249
Кредити фізичним особам - кредитні картки	46 593	45314	1 279
Кредити фізичним особам - іпотечні кредити	3 912	9858	-5 946
Кредити фізичним особам - споживчі кредити	3 880	5343	-1 463
Кредити фізичним особам - кредити на придбання автомобіля	328	394	-66
Кредити фізичним особам - інші кредити	26	83	-57
Кредити підприємствам малого та середнього бізнесу (МСП)	21 311	11903	9 408
Дебіторська заборгованість за фінансовим лізингом - фізичні особи	364	735	-371
Дебіторська заборгованість за фінансовим лізингом - юридичні особи	162	267	-105
Дебіторська заборгованість за фінансовим лізингом - підприємства малого та середнього бізнесу (МСП)	649	1067	-418
Всього кредитів та авансів клієнтам, загальна сума	250 496	242568	7 928
Мінус: резерв під очікувані кредитні збитки	-182 412	-174350	-8 062
Всього кредитів та авансів клієнтам	68 084	68218	-134

Таблиця надає огляд обсягів кредитування, представленого різними категоріями клієнтів: юридичними та фізичними особами, підприємствами малого та середнього бізнесу (МСП), а також заборгованості за фінансовим лізингом.

У 2022 році сукупні кредити та аванси клієнтам зросли до 250 496 мільйонів гривень порівняно з 242 568 мільйонами у 2021 році, відображаючи зростання на 7 928 мільйонів гривень. Зауважемо, що це збільшення зумовлене

переважно позитивними тенденціями в категоріях кредитів, таких як кредити підприємствам малого та середнього бізнесу (МСП), які зросли на 9 408 мільйонів гривень. У той же час, деякі види кредитів зазнали зниження. Найзначнішим зменшенням виявилися іпотечні кредити, що скоротились на 5 946 мільйонів гривень, а також споживчі кредити, що зменшилися на 1 463 мільйони гривень. Також відображені зменшення у дебіторській заборгованості за фінансовим лізингом для різних видів клієнтів, які позначилися негативно на загальній кількості кредитів та авансів клієнтам.

Варто зазначити, що загальна сума кредитів та авансів клієнтам виявилася дещо нижчою у 2022 році порівняно з 2021 роком, склавши 68 084 мільйони українських гривень у порівнянні з 68 218 мільйонами гривень минулого року. Таке зниження може вказувати на певні ризики або регулювання в кредитуванні, що відбувається в економіці.

За станом на 31 грудня 2022 року та 2021 року, категорія «Кредити, що управляються як окремий портфель», включає непрацюючі кредити, які були надані до 19 грудня 2016 року. Керівництво вважає, що цей портфель має подібні показники кредитного ризику, незалежно від класифікації за галуззю економіки та напрямком комерційної діяльності на дату видачі кредитів.

На 31 грудня 2022 року банк визнав резерв у розмірі 167 435 мільйонів гривень під очікувані кредитні збитки за цими кредитами, що зріс порівняно з 162 322 мільйонами гривень на 31 грудня 2021 року. Протягом 2022 року було списано 44 мільйони гривень з цих кредитів за рахунок резерву (проти 1 744 мільйонів гривень у 2021 році). Однак, Банк планує продовжувати вживати заходів для відновлення списаної заборгованості.

Станом на 31 грудня 2022 року, було зафіксовано зростання балансової вартості нематеріальних активів порівняно з попереднім роком - з 846 мільйонів гривень у 2021 році до 1 140 мільйонів гривень у 2022 році. Це свідчить про збільшення внутрішньо згенерованих нематеріальних активів.

За відомостями станом на 31 грудня 2022 року, група "інші" активи, включала поліпшення орендованих приміщень на суму 133 мільйонів гривень, що менше у порівнянні з 191 мільйоном гривень у 2021 році.

У грудні 2022 року були переоцінені будівлі за справедливою вартістю, що призвело до збільшення їх балансової вартості до 1 035 мільйонів гривень. Ця переоцінка спричинила зменшення відстроченого податкового зобов'язання з 151 мільйона гривень у 2021 році до 140 мільйонів гривень у 2022 році.

Якщо б активи обліковувалися за первісною вартістю з вирахуванням амортизації, то балансова вартість будівель на 31 грудня 2022 року склала 1 404 мільйони гривень (в порівнянні з 1 490 мільйонами гривень у 2021 році).

Також, станом на 31 грудня 2022 року, первісна вартість повністю амортизованих основних засобів та нематеріальних активів, які Банк продовжує використовувати, складала 3 029 мільйонів гривень (порівняно з 2 523 мільйонами гривень на кінець 2021 року).

Таблиця 2.3 – Кошти клієнтів

Показники	2022	2021
Фізичні особи	88 584	88 128
- Строкові депозити		
- Поточні рахунки/рахунки до запитання	251 748	141 222
Юридичні особи	14 209	12 487
- Строкові депозити		
- Поточні/розрахункові рахунки	116 822	83 224
Державні організації	607	242
- Поточні/розрахункові рахунки		
Всього коштів клієнтів	471 970	325 303

На 31 грудня 2022 року до строкових депозитів юридичних та фізичних осіб включено 10 530 мільйонів гривень та 146 мільйонів гривень відповідно, що становить збільшення порівняно з 31 грудня 2021 року (7 845 мільйонів гривень та 109 мільйонів гривень відповідно). Також, до поточних рахунків юридичних та фізичних осіб включено 293 мільйони гривень та 46 мільйонів

гривень, порівняно з 237 мільйонами гривень та 34 мільйонами гривень відповідно у 2021 році.

У 2022 році Банк виявив збитки від переоцінки іноземної валюти на суму 2 790 мільйонів гривень (проти прибутку від переоцінки іноземної валюти у сумі 312 мільйонів гривень у 2021 році) за кошти клієнтів Кіпрської філії Банку. Ці кошти не були перераховані через заборону Центрального банку Кіпру на міжбанківські розрахунки філії Банку та через судові позови, відкриті щодо цих коштів. Станом на 31 грудня 2022 року керівництво Банку не завершило аналіз щодо визнання або припинення визнання цих коштів клієнтів, які підлягали конвертації в капітал у 2016 році.

Банк заявляє, що повернення строкового вкладу вкладникові на його вимогу до спливу строку можливе в рамках умов договору банківського строкового вкладу або у відповідності до законодавства, якщо це передбачено.

2.2 Аналіз доходів та витрат ПАТ КБ «Приватбанк»

Наведена таблиця 2.4 надає комплексну інформацію про процентні доходи та витрати у банківській діяльності за 2022 та 2021 роки. Ця таблиця структурована за різними джерелами доходів і витрат, які включають кредитування фізичних та юридичних осіб, інвестиційні цінні папери, грошові кошти, лізингові операції та інші фінансові операції. Відхилення між показниками 2022 року та 2021 року вказують на зміни у доходах та витратах за різними видами операцій.

За допомогою цієї таблиці можна виявити позитивні та негативні тенденції у фінансовій діяльності банку. Наприклад, зростання доходів від кредитування банків та зменшення витрат на розрахункові рахунки фізичних осіб свідчать про позитивні зміни у фінансовій стратегії банку. Однак варто звернути увагу на зниження доходів від кредитування фізичних осіб, що може вимагати уваги керівництва для пошуку стратегій покращення цього аспекту діяльності.

Узагальнюючи, таблиця надає змогу аналізувати фінансові показники банку, виявляти тенденції у розвитку його фінансової діяльності та визначати ключові аспекти, які потребують уваги для подальшого зростання та оптимізації фінансових результатів.

Процентні доходи за ефективною ставкою відсотка. Загальна кількість процентних доходів за ефективною ставкою відсотка в 2022 році склала 43,686 мільярди гривень, що у порівнянні з 2021 роком зросло на 7,832 мільярди гривень. Збільшення доходів спостерігається в таких галузях, як кредити та аванси фізичним особам, інвестиційні цінні папери за СВІСД та кредити та аванси банкам.

Таблиця 2.4 – Процентні доходи та витрати банку

Показники	2022 рік	2021 рік	Відх (+,-)
Кредити та аванси фізичним особам	15634	17949	-2315
Інвестиційні цінні папери за СВІСД	12712	9596	3116
Кредити та аванси банкам	6857	1190	5667
Кредити підприємствам малого та середнього бізнесу (МСП)	2816	1837	979
Кредити та аванси юридичним особам	523	238	285
Грошові кошти та їх еквіваленти	343	5	338
Інвестиційні цінні папери за АС	20	55	-35
Всього процентних доходів за ефективною ставкою відсотка	38905	30870	8035
Інші процентні доходи	0	0	0
Інвестиційні цінні папери за СВІПЗ	4440	4440	0
Фінансовий лізинг	341	544	-203
Всього інших процентних доходів	4781	4984	-203
Всього процентних доходів	43686	35854	7832
Процентні витрати			
Строкові депозити фізичних осіб	3198	4611	-1413
Заборгованість перед НБУ	165	0	165
Зобов'язання орендаря з лізингу	157	209	-52
Поточні/розрахункові рахунки	134	1519	-1385
Строкові депозити юридичних осіб	111	197	-86
Кошти банків	3	0	3
Інше	0	1	-1
Всього процентних витрат	3768	6537	-2769
Чистий процентний дохід	39918	29317	10601

Інші процентні доходи. Категорія "Інші процентні доходи" склала 4,781 мільярди гривень у 2022 році, зменшившись на 0,203 мільярди гривень у

порівнянні з 2021 роком. Основні зміни відбулися у фінансовому лізингу, де спостерігається зниження в доходах.

Процентні витрати. Загальні процентні витрати в 2022 році склали 3,768 мільярди гривень, порівняно з 6,537 мільярдами гривень у 2021 році, що свідчить про їх зменшення на 2,769 мільярдів гривень. Це зниження сталося за рахунок зменшення строкових депозитів фізичних осіб та зобов'язань орендаря з лізингу.

Чистий процентний дохід. Чистий процентний дохід у 2022 році зрос на 10,601 мільярд гривень порівняно з 2021 роком, що свідчить про позитивний результат для банку.

Аналіз дозволяє зрозуміти, що основні джерела доходів банку збільшилися, що може бути індикатором успішності стратегії з кредитування фізичних осіб, інвестування в цінні папери, а також укладання угод з іншими банками. Одночасно зменшення процентних витрат сталося через скорочення строкових депозитів та інших зобов'язань банку.

Таблиця 2.5 – Комісійні доходи та витрати

Показники	2022 рік	2021 рік	Відх (+,-)
Комісійні доходи			
Розрахункові операції	11 488	9 982	1 506
Зняття готівки	7 891	7 130	761
Міжнародні платіжні системи	6 633	6 625	8
Еквайринг	5 514	9 018	-3 504
Касові операції	46	78	-32
Інше	1 373	2 224	-851
Всього комісійних доходів	32 945	35 057	-2 112
Комісійні витрати			
Міжнародні платіжні системи	11 980	11 277	703
Касові операції	385	174	211
Розрахункові операції	139	389	-250
Інше	1	0	1
Всього комісійних витрат	12 505	11 840	665
Чистий комісійний дохід	20 440	23 217	-2 777

Аналізуючи надану таблицю, можна зробити наступні висновки:

Загальна сума комісійних доходів в 2022 році склала 32,945 мільйонів гривень, що у порівнянні з 2021 роком зменшилася на 2,112 мільйони гривень. Основне зниження відбулося в еквайрингу та інших категоріях, що може бути пов'язано зі зменшенням обсягів та умов операцій.

Витрати на комісійні операції в 2022 році зросли до 12,505 мільйонів гривень, порівняно з 11,840 мільйонами гривень у 2021 році. Основне зростання спостерігається в міжнародних платіжних системах.

Чистий комісійний дохід за підсумками 2022 року склав 20,440 мільйонів гривень, порівняно з 23,217 мільйонами гривень у 2021 році, що є зниженням на 2,777 мільйонів гривень. Це зменшення головним чином зумовлене зменшенням обсягів доходів у деяких сегментах комісійних операцій, особливо в еквайрингу та інших категоріях.

Таблиця 2.6 – Процентні та комісійні доходи та витрати за сегментами

Показники	Роздрібна банківська діяльність	Банківська діяльність з обслуговування бізнес-клієнтів	Активи та зобов'язання, що управляються як окремий портфель	Діяльність на ринках капіталу	Управління капіталом та інші функції централізованого управління	Всього за сегментами
Процентні доходи	15 829	3 391 (149)	94	14 387	9 985	43 686
Процентні витрати	-3 450	858	-	-4	-165	-3 768
Доходи від інших сегментів/(витрати за іншими сегментами)	5 900	-	-47	-6 332	-379	-
Чистий процентний дохід	18 279	4 100	47	8 051	9 441	39 918
Комісійні доходи	22 514	9 912	3	190	326	32 945
Комісійні витрати	-10 099	-1 892	-	-40	-474	-12 505
Чистий комісійний дохід	12 415	8 020	3	150	-148	20 440

Сформована таблиця містить показники фінансової діяльності за окремими сегментами. Основні спостереження на основі цих даних наведені нижче.

Роздрібна банківська діяльність та діяльність з обслуговування бізнес-клієнтів мають найбільші процентні доходи, відповідно 15,829 та 3,391

мільйонів гривень. Діяльність на ринках капіталу та управління капіталом мають менші, але все ще значні показники процентних доходів.

Значна частина витрат припадає на роздрібну банківську діяльність, а також на бізнес-клієнтів. Управління капіталом та інші функції централізованого управління мають найменші витрати.

Роздрібна банківська діяльність має найбільший чистий процентний дохід, попри значні витрати. Це свідчить про високий обсяг доходів, які надходять через цей сегмент.

Значні комісійні доходи спостерігаються в роздрібній банківській діяльності та діяльності з обслуговування бізнес-клієнтів. Управління капіталом має найменші комісійні доходи серед усіх сегментів.

Суттєвий чистий комісійний дохід мають роздрібна банківська діяльність та діяльність з обслуговування бізнес-клієнтів, в той час як управління капіталом має невеликий вплив на цей показник.

Загальний аналіз наведених таблиць і фінансової інформації дає змогу сформулювати кілька ключових висновків:

У банку спостерігається зростання активів і зобов'язань порівняно з попереднім роком. Це може свідчити про зростання обсягів фінансової діяльності та розширення його портфеля послуг.

Загальні доходи банку виявляють суттєве зростання, особливо в сегментах, пов'язаних із роздрібним банківським сектором і обслуговуванням бізнес-клієнтів. Даний індикатор підтверджує успішну роботу з клієнтами та збільшення їхньої активності.

Витрати, зокрема процентні та комісійні, також зросли, але не у тому ж самому темпі, що й доходи. Це може свідчити про ефективне управління витратами або здатність забезпечити більший обсяг послуг та операцій банком при менших витратах.

Загальний чистий дохід банку збільшився, хоча окремі сегменти показують різний рівень прибутковості. Отже, важливо проаналізувати

фактори, що сприяли зменшенню чи гальмують прибутковість кожного з сегментів.

Певні сегменти демонструють певні ризики, такі як збільшення витрат у відношенні до доходів у певних видів діяльності (наприклад, управління капіталом). Це може вказувати на необхідність оптимізації чи ребалансування таких сегментів.

Деякі показники, зокрема пов'язані з конвертацією зобов'язань у капітал, залишаються невизначеними через судові позови та незакінчений аналіз. Це створює невизначеність у фінансових показниках та може вплинути на довгострокову стійкість банку.

Усі ці висновки варто розглядати в комплексі з іншими факторами, такими як зовнішнє середовище, ринкові тенденції, регулятивні аспекти тощо, для отримання повноцінного розуміння фінансового стану банку та розроблення стратегії подальшого розвитку.

РОЗДІЛ 3

РОЗВИТОК АКТИВНИХ ОПЕРАЦІЙ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ ЗА РАХУНОК КРЕДИТУВАННЯ ПЕРСПЕКТИВНИХ НАПРЯМІВ ПРОМИСЛОВОСТІ

3.1. Кредитування перспективних галузей економіки

Закон України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» окреслює коло перспективних галузей науки та промисловості, яким будуть надаватись державна підтримка. Основна ідея Закону – перехід від непрямой підтримки інновацій, за допомогою податкових пільг до прямого субсидування шляхом надання грантів, пільгових кредитів та державних замовлень. В законі наведено перелік напрямів інноваційної діяльності, по яких будуть надаватись пільги [29].

Серед стратегічних пріоритетних напрямів інноваційної діяльності в Україні: модернізація електростанцій; нові та відновлювані джерела енергії; новітні ресурсозберігаючі технології; машинобудування та приладобудування як основа високотехнологічного оновлення всіх галузей виробництва; розвиток високоякісної металургії; нанотехнології, мікроелектроніка, інформаційні технології, телекомунікації; вдосконалення хімічних технологій, нові матеріали, розвиток біотехнологій; високотехнологічний розвиток сільського господарства і переробної промисловості; транспортні системи: будівництво і реконструкція; охорона і оздоровлення людини та навколишнього середовища; розвиток інноваційної культури суспільства; виробництво засобів наземного транспорту, літальних апаратів, плавучих засобів і пов'язаних з транспортом пристроїв та обладнання, комплектуючих виробів, розробка та впровадження новітніх технологій для їх складання (виготовлення).

Цей перелік містить понад 120 пріоритетних напрямів, що є занадто, враховуючи можливості бюджету. Як наслідок обмежені можливості бюджету розпилюються на більш ніж сотню пріоритетних напрямів, тому на нашу думку

варто скоротити даний перелік, відібравши найбільш перспективні галузі інноваційної діяльності промисловості. Перш за все дані галузі повинні відноситись до високотехнологічних та "середньо високотехнологічних" секторів промисловості.

Відповідно до Класифікації видів економічної діяльності (КВЕД ДК 009:2005), яка гармонізована з Класифікацією видів економічної діяльності ЄС (NACE) в Україні до високотехнологічних та "середньовисокотехнологічних" секторів промисловості належать:

- хімічне виробництво;
- виробництво машин та устаткування;
- виробництво офісного обладнання;
- виробництво електричних машин та устаткування;
- виробництво телекомунікаційного обладнання та обладнання зв'язку
- виробництво медичної техніки, вимірювальних засобів, оптичних приладів та устаткування годинників;
- виробництво автомобілів;
- виробництво космічного та інших транспортних засобів.

З точки зору діючого законодавства фінансування інноваційної діяльності країни поділяється на кошти держбюджету України, кошти місцевих бюджетів та бюджет автономної республіки Крим, кошти спеціалізованих державних і комунальних інноваційних фінансово-кредитних установ, внески та запозичені кошти суб'єктів інноваційної діяльності, кошти (інновації) фізичних та юридичних осіб, інші джерела, які не заборонені законодавством України.

Суб'єктам інноваційної діяльності України для виконання ними інноваційних проектів може бути надана фінансова підтримка шляхом:

- повного безвідсоткового кредитування (на умовах інфляційної індексації) пріоритетних інноваційних проектів за рахунок коштів Державного бюджету України, коштів бюджету Автономної Республіки Крим та коштів місцевих бюджетів;
- часткового (до 50%) безвідсоткового кредитування (на умовах

інфляційної індексації) інноваційних проектів за рахунок коштів Державного бюджету України, коштів бюджету Автономної Республіки Крим та коштів місцевих бюджетів за умови залучення до фінансування проекту решти необхідних коштів виконавця проекту і (або) інших суб'єктів інноваційної діяльності;

- повної чи часткової компенсації (за рахунок коштів Державного бюджету України, коштів бюджету Автономної Республіки Крим та коштів місцевих бюджетів) відсотків, сплачуваних суб'єктами інноваційної діяльності комерційним банкам та іншим фінансово-кредитним установам за кредитування інноваційних проектів;

- надання державних гарантій комерційним банкам, що здійснюють кредитування пріоритетних інноваційних проектів;

- майнового страхування реалізації інноваційних проектів у страховиків відповідно до Закону України "Про страхування".

У державному фінансуванні інновацій промисловості України простежуються наступні тенденції:

- скорочення питомої ваги підприємств, які фінансуються за рахунок місцевих бюджетів з 2,8% до 1,3%;

- збільшення питомої ваги державних коштів виділених для фінансування з 2 % до 6%.

- зростання фінансування за рахунок приватних та позикових коштів з 85-94%

Розвиток інноваційної діяльності – один з основних шляхів виходу економіки України з кризової ситуації та отримання високого рівня прибутку. При цьому важливо враховувати світовий досвід промислово розвинених країн в організації інноваційної діяльності, які за десятиліття інтенсивного розвитку створили ефективну систему управління інноваційним процесом у країні.

До особливостей реалізації науково-технічної та інноваційної політики в різних країнах належать різні частки витрат на дослідження і розробки у валовому національному продукті. За обсягом фінансування наукових розробок

у коло країн лідерів світу входять Японія, Німеччина, США. До другої групи - країн високої технології належать Великобританія, Франція, Італія, низка інших європейських країн і Тайвань.

Детальніше розглянемо фінансові механізми державної підтримки інноваційної діяльності країн лідерів.

Фінансовий механізм підтримки інноваційної діяльності США.

Джерела фінансового забезпечення: 35% - з федерального бюджету; 60% - за рахунок власних коштів компаній; 5% - з коштів урядів штатів та органів місцевого самоврядування.

Фінансові інструменти та важелі: вилучення до 20% витрат на НДДКР, пов'язаних з основною виробничою і торговою діяльністю, із суми доходу, який оподатковується; пільговий режим амортизаційних відрахувань (строк служби обладнання до 3-х років, а для інших фондів – до 5 років); зменшення податку на прибуток у розмірі від 6 до 10% загальної вартості інвестицій в устаткування; надання субсидій венчурному бізнесу на розширення зовнішньоекономічної діяльності (до 100 тис. доларів на 8 років), на різні види управлінської допомоги (до 1 млн доларів на 25 років); обов'язкове виділення не менше ніж 1,25% бюджетних коштів федеральними відомствами на фінансування венчурного бізнесу; обов'язкове залучення венчурних фірм до виконання крупних інноваційних проектів, вартість яких більш ніж 100 тис. дол [30].

Фінансовий механізм підтримки інноваційної діяльності Японії.

Джерела фінансового забезпечення: частка приватних інвестицій в інновації складає 80%. Інші 20% фінансує уряд Японії.

Фінансові інструменти та важелі: пільговий податок на прибуток венчурних фірм (звичайний податок 42%, а у венчурних фірм 30%); податкова знижка на приватні інвестиції в НДДКР (20%); гарантоване повернення коштів, які були вкладені у венчурний бізнес, урядовими організаціями (до 80% обсягу коштів); кредитування під 5-6% річних венчурні фонди; отримання до 2млн.ієн субсидій з державних фондів.

Фінансовий механізм підтримки інноваційної діяльності Німеччини

Джерела фінансового забезпечення: 60% - за рахунок бюджетних коштів, 40% - за рахунок самофінансування

Фінансові інструменти та важелі: дотації на підвищення кваліфікації науково-дослідного персоналу (не більше ніж 5 співробітників від кожної фірми), а саме: на стажування у вузах, наукових інститутах, інших державних чи приватних науково-дослідних організаціях; дотації малим підприємствам на інвестування у НДДКР під час придбання патентів і рухомого майна, а також на час вкладень у нерухоме майно, що використовується для НДДКР (20% вартості придбаного чи утвореного майна в межах його вартості до 500 тис. марок); система страхування кредитів (гарантує приватним банкам повернення 80% вартості позик на 15-23 роки) [38,с.201;39, с.105;43,с.125].

Сьогодні в Україні переважно розвинуті III та IV технологічні уклади, їх сумарна питома вага складає 95%. На V технологічний уклад приходить 5%, а шостий взагалі відсутній.

Основні види продукції V технологічного укладу: електронна, вимірювальна, оптико-волоконна техніка, програмне забезпечення, телекомунікації, роботобудівництво, інформаційні послуги.

Основні підприємства представники V технологічного укладу:

1) Державне підприємство «Конструкторське бюро «Південне» ім. М.К. Янгеля». У склад об'єднання входить біля 24 суб'єктів господарювання. Загальний обсяг кредитування під гарантії державного бюджету – 1,440 млрд. грн.

2) Корпорація Електрон (ПАТ «Концерн – Електрон) (електротранспорт, спеціальні автомобілі, полімерна індустрія, побутова техніка, спеціальна техніка). Корпорація фінансується за рахунок власних коштів.

Основні підприємства, які входять до корпорації:

А) ТзОВ СП «Електронтранс». Виробництво міського електротранспорту – низькопідлогових трамваїв, тролейбусів та електробусів підвищеної комфортності. Послуги металообробки.

Б) Завод «Електронмаш». Виробництво багатофункціональних комунальних автомобілів, автомобілів швидкої медичної допомоги.

В) СП ТОВ «Сферос-Електрон». Виробництво автономних рідинних підігрівачів, ресиверів, паливних баків, кермових колонок для транспортних засобів. Встановлення кліматичних систем, вентиляційних та сонячних люків. Послуги металообробки.

Г) Науково-виробниче підприємство «Карат». Розробка технологій отримання та промислове виробництво матеріалів для нано- та мікроелектроніки, сенсорної техніки та інформатики, опто- та акустоелектроніки, квантової електроніки, оптики тощо.

Д) Завод «Полімер-Електрон». Виготовлення виробів різного рівня складності з полімерних матеріалів та пінополістиролу. Інструментальне виробництво. Послуги металообробки.

З) Фінансово-лізингова компанія «Електрон-Лізинг». Послуги з оперативного лізингу (оренди). Спортивно-рекреаційні послуги. Виробництво та встановлення металопластикових конструкцій (вікон, дверей тощо). Ремонт та технічне обслуговування автомобілів.

Ж) ТОВ «Завод Електронпобутприлад». Виробництво електродвигунів малої потужності промислового та побутового призначення. Виробництво електропобутової техніки. Виготовлення виробів з полімерних матеріалів. Послуги металообробки.

І) Окреме конструкторське бюро «Текон-Електрон». Розробка, виробництво, модернізація та ремонт радіоелектронної техніки військового призначення.

К) Телевізійний завод «Електрон». Виробництво рідкокристалічних LED телевізорів.

Л) Побутово-харчове підприємство «Електрон». Фасування сипучих харчових продуктів для супермаркетів та підприємств торгівлі.

З) Торгова марка «Термія» ПАТ «Вінницький завод Маяк» (електроконвектори, електрокотли). Обсяг довгострокових кредитів складає 720

тис.грн, короткострокових кредитів – 993 тис.грн.

3) ПАТ «Агроресурс» (опалювальна та водонагрівальна техніка). Підприємство не залучає коштів для розвитку.

4) ПрАТ «Львівський електроламповий завод "ІСКРА» (різні види ламп). Загальний обсяг довгострокових кредитів на кінець 2016 р. – 111,2 млн.грн, короткострокових кредитів 329,2 млн.грн.

Пропонуємо реалізувати кредитні програми АТ КБ «Приватбанк» наступним підприємствам: Державне підприємство «Конструкторське бюро «Південне» ім. М.К. Янгеля»; Корпорація Електрон (ПАТ «Концерн – Електрон»); Торгова марка «Термія» ПАТ «Вінницький завод Маяк»; ПрАТ «Львівський електроламповий завод "ІСКРА»

Основні показники пропозиції наведені у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1 – Кредитування підприємств V технологічного укладу

Показники	Державне підприємство «Конструкторське бюро «Південне» ім. М.К. Янгеля»	Корпорація Електрон (ПАТ «Концерн – Електрон»)	ПАТ «Вінницький завод Маяк»	ПрАТ «Львівський електроламповий завод "ІСКРА»
Вартість кредиту, тис.грн	360000	100000	180	76000
Мета кредитування	Розвиток інновацій у космічній сфері під державні гарантії	Муніципальний транспорт (трамваї, тролейбуси, автобуси). Часткова компенсація кредиту державою	Розширення виробничих потужностей	Розширення виробничих потужностей
Річна % ставка	23	23	18	23
Вид платежу	ануїтет	ануїтет	ануїтет	ануїтет
Строк кредитування, місяців	84	84	12	84
Розмір щомісячного платежу, тис.грн	86567,99	2404,72	3,78	1827,59
Загальна сума виплат, тис.грн	727187,12	201996,42	317,79	153517,28
Переплата за кредит (сума нарахованих відсотків), тис.грн	367187,12	101996,42	137,79	77517,28
Початок виплат	Січень 2024	Січень 2024	Січень 2024	Січень 2024
Закінчення виплат	Грудень 2030	Грудень 2030	Грудень 2024	Грудень 2030

Таким чином АТ КБ «Приватбанк» отримає наступні результати від реалізації довгострокових та короткострокових програм кредитування промислових підприємств V технологічного укладу (таблиця 3.2).

Таблиця 3.2 – Результати реалізації АТ КБ "Приватбанк" довгострокових та короткострокових програм кредитування промислових підприємств V технологічного укладу

Показники	Значення
Загальний обсяг довгострокового кредитування, тис.грн	536000
Процентні виплати за довгостроковим кредитуванням (за 7 років), тис.грн	546700,8
Середньорічна вартість довгострокового кредиту, тис.грн	76571,43
Середньорічна вартість процентних виплат за довгостроковим кредитуванням, тис.грн	78100,11
Загальний обсяг короткострокового кредитування, тис.грн	317,79
Процентні виплати за короткостроковим кредитом, тис.грн	137,79

В результаті реалізації довгострокових та короткострокових програм кредитування промислових підприємств АТ КБ "Приватбанк" отримає 546, 838 млн.грн процентних доходів за 7 наступних прогностичних періодів та збільшить свій кредитний портфель на в середньому за рік на 76,89 млн.грн.

3.2. Розвиток кредитування нанотехнологій

Відсутність достатнього фінансування наукових та науково – технічних робіт в Україні є причиною падіння винахідницької активності та відсутності значних інноваційних розробок.

В умовах економічної глобалізації досвід успішних підприємств свідчить, що інновації та креативні рішення забезпечують виключні конкурентні переваги, довгострокову прибутковість та високі темпи розвитку.

Однак кризові тенденції, що породжують нестабільність зовнішнього оточення, а також знижують внутрішній економічний потенціал при неадекватному менеджменті, спричиняють сповільнення та «замороження» інноваційної діяльності.

За таких умов інновації залишаються джерелом розвитку лише теоретично та не знаходять своєї практичної реалізації. Важливого значення в

цих умовах набувають проблеми формування ефективних інновацій.

Нанотехнології на даний час є найбільш вагомими інноваціями які дають змогу значно підвищити ефективність та перейти на вищий рівень науково – технічного прогресу.

Широке практичне використання нанотехнологій є найважливішим стратегічним напрямком розвитку високотехнологічних виробництв та організацією на їх основі підходів до інноваційного перетворення промисловості. За кордоном протягом останніх років роботи у цій галузі стрімко розвиваються. Так, ці питання окреслені у пріоритетних програмах урядів Японії, США, ФРН, Франції, Китаю та інших країн [31].

На сьогоднішній день нанотехнології мають близько 50 країн світу. В усьому світі кількість зареєстрованих патентів в галузі нанотехнологій наближається до 90 тис. Щорічне державне фінансування досліджень і розробок в цій галузі, за оцінками деяких експертів, становить в Європейському Союзі близько 800 млн. євро, в США - близько 800 млн. дол. США, в Японії - до 500 млн. дол., в Китаї - понад 100 млн. дол. США.

Найбільшу питому вагу на ринку нанотехнологій займає США – 40- 45%; на другому місці країни Азії та Японія – 30-40%; країни Європи – 15-20%.

У світі є більше 16000 нанотехнологічних компаній, їх число весь час стрімко зростає. Вони найбільш активні в таких галузях: створення та зберігання інформації, виробництво напівпровідників, оптики, полімерів, біотехнології та ін. Це такі компанії, як IBM, «Motorola», HP, NEC, «Hitachi» та ін. За прогнозами Національної наукової організації США, підприємства, що працюватимуть у цій галузі, створять від 800 тис. до 2 млн. нових робочих місць. [32].

В Україні створено два центри нанотехнологій: перший відкрили у 2007 році за програмою «Стійкість геотехнічних систем» у Національному гірничому університеті в Дніпропетровську, другий — у 2009 році у Прикарпатському університеті імені Василя Стефаника в Івано-Франківську за програмою «Наноматеріали у пристроях генерування і накопичення енергії».

Інтенсивно в галузі матеріалознавства та нанотехнологій працює Інженерно-фізичний факультет Київського політехнічного інституту [33].

Розробка та запровадження нанотехнологій безпосередньо чи опосередковано пов'язані з виконанням завдань розвитку тисячоліття (Millennium Development Goals), які були ухвалені на спеціальній сесії Генеральною асамблеєю ООН у 2000 р. і охоплюють вісім нагальних ключових завдань, що постали перед людством на межі тисячоліть у тісній взаємопов'язаності. До цих завдань належать [34].

- подолання абсолютної бідності й голоду;
- забезпечення загальної початкової освіти;
- сприяння гендерній рівності для посилення ролі жінок;
- скорочення дитячої смертності;
- покращення материнського здоров'я;
- боротьба з ВІЛ/СНІД, малярією та іншими захворюваннями;
- досягнення екологічної збалансованості;
- розширення міжнародного партнерства заради розвитку.

Основні етапи зародження нанотехнологій у світі:

- 400 р. до н.е. Демокрит використав термін «атом», що для характеристики найменшої частини речовини означає – «неподільний».

- 1900 р. Німецький фізик Макс Планк висловив припущення, що світло випромінюється і поглинається окремими порціями – квантами, що породило сумнів щодо неподільності атома.

- 1905 р. Швейцарський фізик Альберт Ейнштейн опублікував наукову працю, в якій доказував, що розмір молекули цукру становить приблизно 1 нанометр.

- 1906-1911 рр. Англійський фізик Ернест Резерфорд експериментальним шляхом визначив розподіл електричних зарядів у атомі, заклавши основи ядерної моделі атома.

- 1913 р. Голландський фізик Нільс Бор розробив теорію будови атома.

- 1926 р. Австрійський фізик Ервін Шредінгер вивів рівняння, яке давало

можливість визначати ймовірність перебування електрона в певній одиниці об'єму.

- 1927 р. Німецький фізик Вернер Гейзенберг вивів співвідношення невизначеностей, яке вказувало на особливості природи мікрочастинок, які зумовлені їх корпускулярно-хвильовим дуалізмом.

- 1928 р. Російський фізик Георгій Гамов отримав розв'язки рівняння Шредингера, які описували можливість проникнення елементарною частинкою енергетичного бар'єру навіть у тих випадках, коли енергія частинки менша за висоту бар'єру. Це явище було назване тунелюванням (тунельним ефектом).

- 1931 р. Німецькі фізики Макс Кнолл і Ернст Руска створили електронний мікроскоп, який вперше дав можливість досліджувати нанооб'єкти.

- 1959 р. Американський фізик Річард Фейнман опублікував праці, в яких уперше оцінювалися перспективи мініатюризації виробів та прогнози нанотехнологій.

- 1968 р. Американські вчені Альфред Чо і Джон Артур розробили теоретичні основи нанотехнології при обробці поверхонь.

- 1974 р. Японський фізик Норію Танігучі (Танігуті) увів у науковий обіг термін «нанотехнологія», яким запропонував називати механізми і виробниці, розмірами менше одного мікрона.

- 1981 р. Німецькі фізики Герд Бінніг і Генріх Рорер створили мікроскоп здатний розрізняти окремі атоми. Він отримав назву скануючого тунельного мікроскопа (СТМ).

- 1985 р. Американські фізики Роберт Керл, Херольд Крото і Річард Смейлі, удосконалюючи СТМ, створили технологію, за допомогою якої вдалося точно вимірювати об'єкти розміром у 1 нм.

- 1986 р. Створення атомно-силового мікроскопа (АСЛ), за допомогою якого можна здійснювати взаємодію не лише з електропровідними (як у СТМ), а й з будь-якими речовинами.

- 1990 р. Розроблено технологію маніпулювання одиничними атомами.

- 1994 р. Початок застосування нанотехнологій у промисловості [35].

Сучасний ринок нанотехнологій можна умовно поділити на три рівні.

Перший рівень - ринок готових продуктів. Це нанодисперсні матеріали: покриття, кераміка, композитні матеріали, каталізatori, мембрани і світлодіоди.

Другий рівень - ринок продуктів, які будуть готові до виходу на ринок через декілька років, тобто в короткостроковій перспективі. До цієї групи відносяться нанoeлектронні пристрої, засоби доставки ліків, вироби мікросистемної техніки і нановуглецеві матеріали.

Третій рівень - продукти, які будуть готові в середньо- або довгостроковій перспективі, тобто, через 8-10 і більше років. Це група продуктів, до якої можна віднести нанобіотехнології і гібридні прилади і системи [36].

Виділяється три основні напрямки розвитку нанотехнологічного бізнесу, які дуже тісно пов'язані між собою:

1) виготовлення електронних схем, у тому числі і об'ємних, з активними елементами, розміри яких будуть порівнянні з розмірами одиничних молекул або атомів;

2) розробка і виготовлення наномашин, тобто механізмів роботів величиною з молекулу, використання яких відкриває перед людством небачені перспективи;

3) безпосередня маніпуляція атомами і молекулами і збірка з них всіляких матеріалів [37].

Цей напрям у свою чергу розбивається на дві концепції. Перша концепція - перебудова вже наявних структур, а друга – збірка більшої речовини з меншої, наприклад, виготовлення цукру або крохмалю з молекул води і вуглекислого газу

На даний момент намітились такі перспективи розвитку і галузі застосування нанотехнологій:

- промисловість – заміна традиційних методів виробництва предметів споживання шляхом їх збирання молекулярними роботами безпосередньо з

атомів і молекул;

- матеріалознавство – створення «бездефектних» надміцних матеріалів та матеріалів з високою провідністю;

- електроніка – конструювання нанометрової елементної бази для ЕОМ наступних поколінь, нанопровідників, транзисторів, випрямлячів, дисплеїв, акустичних систем;

- приладобудування – створення скануючих мікроскопів, атомарно-силових мікроскопів, магнітних силових мікроскопів, мініатюрних надчутливих датчиків, нанороботів;

- оптика – створення нанолазерів;

- кібернетика – відбудеться перехід від нинішніх планарних структур до об'ємних мікросхем.

Сьогодні передові країни суттєво підтримують розвиток нанотехнологій. Зокрема, США в наступному році планує витратити на ці дослідження майже 2 млрд. дол. державних коштів. Їхній постійний конкурент - Японія - тільки дещо поступається за цим показником. Натомість Китай, Південна Корея та Сінгапур прогнозують стати абсолютними лідерами на ринку нанотехнологій.

В Україні основні підприємства (приватної форми власності), які створювали та використовували нанотехнології, це: ТОВ «Спільне підприємство «ТЕХНОЙОД»; ПАТ «Концерн Стирол»; ТОВ «Протон 21»; ПАТ «Київський завод по виготовленню технологічного обладнання для агропромислового комплексу»; ПАТ «Мотор Січ»; ТОВ «Новації»; ТОВ «Мелта»

Загальний обсяг кредитування розглянутих підприємств складає у 2021р. – 3,1 млрд.грн, у 2022р. цей показник збільшився до 4,33 млрд.грн.

Пропонуємо АТ КБ «Приватбанк» надати кредити на розвиток нанотехнологій:

- 1) ПАТ «Мотор Січ» короткостроковий кредит на рік у розмірі 87,4 млн.грн (10% від суми кредитування у балансі підприємства) та за 18% ставкою; довгостроковий кредит у розмірі 180 млн.грн. (50% від суми

кредитування у балансі підприємства) за процентною ставкою 23% річних на 7 років;

2) ПАТ «Київський завод по виготовленню технологічного обладнання для агропромислового комплексу» довгостроковий кредит у розмірі 985 тис.грн за 23% ставкою на 7 років;

3) ПАТ «Концерн Стирол» короткостроковий кредит у розмірі 309 млн.грн 18% ставкою.

Розрахунок повернення основною суми боргу та відсотків ПАТ «Мотор Січ» за короткостроковий та довгостроковий кредит наведено у таблиці 3.3.

Таблиця 3.3 – Розрахунок повернення основною суми боргу та відсотків ПАТ«Мотор Січ»

Показники	Короткостроковий кредит	Довгостроковий кредит
Вартість кредиту, тис.грн	87400	180000
Річна % ставка	18	23
Вид платежу	ануїтет	ануїтет
Строк кредитування, місяців	12	84
Розмір щомісячного платежу, тис.грн	8012	4328
Загальна сума виплат, тис.грн	96154	363594
Переплата за кредит (сума нарахованих відсотків), тис.грн	8754	183594
Початок виплат	Січень 2024	Січень 2024
Закінчення виплат	Грудень 2024	Грудень 2030

Розрахунок повернення основною суми боргу та відсотків ПАТ «Київський завод по виготовленню технологічного обладнання для агропромислового комплексу» за короткостроковий кредит наведено у таблиці 3.4.

Таблиця 3.4 – Розрахунок повернення основною суми боргу та відсотків ПАТ «Київський завод по виготовленню технологічного обладнання для агропромислового комплексу» за короткостроковий кредит

Показники	Довгостроковий кредит
Вартість кредиту, тис.грн	985
Річна % ставка	23
Вид платежу	ануїтет
Строк кредитування, місяців	84
Розмір щомісячного платежу, тис.грн	23,69
Загальна сума виплат, тис.грн	1989,66
Переплата за кредит (сума нарахованих відсотків), тис.грн	1004,66
Початок виплат	Січень 2024
Закінчення виплат	Грудень 2030

Розрахунок повернення основною суми боргу та відсотків ПАТ «Концерн Стирол» за короткостроковий кредит наведено у таблиці 3.8.

Таблиця 3.5 – Розрахунок повернення основною суми боргу та відсотків ПАТ «Концерн Стирол» за короткостроковий кредит

Показники	Короткостроковий кредит
Вартість кредиту, тис.грн	309000
Річна % ставка	18
Вид платежу	ануїтет
Строк кредитування, місяців	12
Розмір щомісячного платежу, тис.грн	28329,12
Загальна сума виплат, тис.грн	339949,41
Переплата за кредит (сума нарахованих відсотків), тис.грн	30949,41
Початок виплат	Січень 2024
Закінчення виплат	Грудень 2030

Таким чином кредитний портфель розвитку нанотехнологій та доходи від кредитування будуть наступними (таблиця 3.9).

Таблиця 3.6 – Кредитний портфель розвитку нанотехнологій та доходи від кредитування АТ КБ «Приватбанк»

Показники	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Вартість кредиту ПАТ «Концерн Стирол», тис.грн	309000						
Дохід від кредитування ПАТ «Концерн Стирол», тис.грн	30949,41						
Вартість кредиту ПАТ «Київський завод по виготовленню технологічного обладнання для агропромислового комплексу», тис.грн	64,18	80,6	101,23	127,1	159,65	200,49	251,78
Дохід від кредитування ПАТ «Київський завод по виготовленню технологічного обладнання для агропромислового комплексу», тис.грн	220,06	203,65	183,02	157,12	124,62	83,76	32,47
Вартість короткострокового кредиту ПАТ «Мотор Січ», тис.грн	87400						
Дохід від короткострокового кредитування ПАТ «Мотор Січ», тис.грн	8754						
Вартість довгострокового кредиту ПАТ «Мотор Січ», тис.грн	11727	14728	18496	23229	29172	36637	46010
Дохід від довгострокового кредитування ПАТ «Мотор Січ», тис.грн	40214	37214	33446	28713	22769	15305	5931
Загальна вартість кредитного портфелю розвитку нанотехнологій, тис.грн	408191,2	14808,6	18597	23356	29332	36837	46262
Дохід від кредитування нанотехнологій, тис.грн	80137,47	37417,7	33629	28870	22894	15389	5963,5

Зміна кредитного портфеля та процентної дохідності АТ "УкрСиббанк" з урахуванням кредитування розвитку нанотехнологій наведена в таблиці 3.7.

Таблиця 3.7 – Зміна кредитного портфеля та процентної дохідності АТ КБ «Приватбанк» з урахуванням кредитування розвитку нанотехнологій

Показники	Значення
Загальна вартість кредитного портфелю 2022р., млн.грн	242,568
Вартість кредитування розвитку нанотехнологій, млн.грн	408,191
Прогнозна вартість кредитного портфелю, млн.грн	650,759
Темп приросту кредитного портфелю банку, %	168
Процентні доходи банку, млн.грн	43,686
Процентні доходи від кредитування нанотехнологій, млн.грн	80,137
Прогнозна вартість процентних доходів, тис.грн	123,823
Темп приросту процентних доходів, %	83

Прогнозна вартість кредитного портфелю АТ КБ "Приватбанк" складе 650,759 млн.грн, збільшення кредитного портфелю складе 68%.

На основі вищезгаданого можна зробити наступні висновки до третього розділу дипломної роботи:

1) Запропоновано АТ КБ «Приватбанк» надати кредити на розвиток нанотехнологій:

- ПАТ «Мотор Січ» короткостроковий кредит на рік у розмірі 87,4 млн.грн (10% від суми кредитування у балансі підприємства) та за 18% ставкою; довгостроковий кредит у розмірі 180 млн.грн. (50% від суми кредитування у балансі підприємства) за процентною ставкою 23% річних на 7 років;

- ПАТ «Київський завод по виготовленню технологічного обладнання для агропромислового комплексу» довгостроковий кредит у розмірі 985 тис.грн за 23% ставкою на 7 років;

- ПАТ «Концерн Стирол» короткостроковий кредит у розмірі 309 млн.грн 18% ставкою.

Прогнозна вартість кредитного портфелю АТ КБ "Приватбанк" з урахуванням кредитування нанотехнологій промислових підприємств дорівнює 650,759 млн.грн, збільшення кредитного портфелю складе 68%.

2) Запропоновано розвиток підприємств перспективних галузей

економіки за рахунок кредитування.

Пропонуємо реалізувати кредитні програми АТ "УкрСиббанк" наступним підприємствам: Державне підприємство «Конструкторське бюро «Південне» ім. М.К. Янгеля»; Корпорація Електрон (ПАТ «Концерн – Електрон»); Торгова марка «Термія» ПАТ «Вінницький завод Маяк»; ПрАТ «Львівський електроламповий завод "ІСКРА»

В результаті реалізації довгострокових та короткострокових програм кредитування промислових підприємств АТ "УкрСиббанк" отримає 546, 838 млн.грн процентних доходів за 7 наступних прогнозних періоди та збільшить свій кредитний портфель в середньому за рік на 76,89 млн.грн.

ВИСНОВКИ

Узагальнюючи викладені положення кваліфікаційної роботи можна зробити наступні висновки:

1) Розглянуто три основні напрями, які розкривають фінансові аспекти діяльності банку в умовах кризи: операційний, підприємницький та фінансово-посередницький. Кризові умови спричиняють значні виклики для фінансових установ, змушуючи їх переглядати стратегії та приймати дієві заходи для забезпечення стійкості та здатності до адаптації. Операційний напрям включає управління активами та пасивами банку з метою зменшення ризиків та збереження ліквідності під час кризи. Зокрема, банки переглядають свої кредитні портфелі, приділяють увагу диверсифікації активів та оптимізації управління ліквідністю для запобігання можливим фінансовим труднощам. Підприємницький напрям передбачає вдосконалення взаємодії банків з клієнтами та підтримку сектору підприємств у період кризи. Сучасні банки переглядають свої кредитні умови, надають нові фінансові продукти та розробляють програми підтримки для забезпечення фінансової стабільності клієнтів у важливий період економічних труднощів. Фінансово-посередницький напрям відображає перегляд ролі банків як посередників у фінансовій системі. Кризові умови можуть стимулювати банки до посилення механізмів розподілу капіталу, підтримки ринків цінних паперів та ефективного управління ризиками з метою забезпечення стійкості фінансової системи в цілому. Фактично, поєднання трьох видів операцій – формування депозитів, надання кредитів та проведення розрахунків – як неодмінної ознаки банківської діяльності, дозволяє системі комерційних банків регулювати грошову масу через мультиплікаційний ефект. Отже, прямиий вплив на обсяг грошових засобів у господарстві визначає ключову роль банківських установ як ринкових інститутів, оскільки вони займають провідне місце не лише в організації кредитних відносин. Проаналізувавши функції сучасного банку який працює в

умовах кризи: по-перше, це посередництво у кредитуванні, що включає залучення тимчасово вільних грошей та їхнє надання під умовою повернення та оплати. Ця функція може бути розділена на дві основні: збір вільних коштів та надання кредитів. По-друге, це посередництво у розрахунках, яке відбувається через переказ коштів між рахунками суб'єктів ринку, відкритими в банківських установах. І нарешті, по-третє, це випуск кредитних засобів обігу, який дозволяє створювати додаткові грошові кошти через мультиплікативне збільшення банківських депозитів на основі кредитних та розрахункових операцій.

2) ПриватБанк є безумовним лідером в Україні за кількістю виданих платіжних карток, нараховуючи 25.8 млн активних карток на кінець 2022 року. Також банк є лідером у сфері р2р переказів, об'єм яких склав понад 2 трлн грн за 2022 рік, проведеною кількістю - 1 млрд транзакцій. За допомогою своїх сервісів 4,5 млн українців здійснили понад 28 млн міжнародних грошових переказів з-за кордону. У умовах воєнного конфлікту та змушеної міграції кількість міжнародних переказів, здійснених через банк, зросла на 16%, а загальна сума - на 7% у порівнянні з попереднім роком. Роздрібна банківська діяльність та діяльність з обслуговування бізнес-клієнтів мають найбільші процентні доходи, відповідно 15,829 та 3,391 мільйонів гривень. Діяльність на ринках капіталу та управління капіталом мають менші, але все ще значні показники процентних доходів. Значна частина витрат припадає на роздрібну банківську діяльність, а також на бізнес-клієнтів. Управління капіталом та інші функції централізованого управління мають найменші витрати. Роздрібна банківська діяльність має найбільший чистий процентний дохід, попри значні витрати. Це свідчить про високий обсяг доходів, які надходять через цей сегмент. Значні комісійні доходи спостерігаються в роздрібній банківській діяльності та діяльності з обслуговування бізнес-клієнтів. Управління капіталом має найменші комісійні доходи серед усіх сегментів. Суттєвий чистий комісійний дохід мають роздрібна банківська діяльність та діяльність з

обслуговування бізнес-клієнтів, в той час як управління капіталом має невеликий вплив на цей показник.

Загальний аналіз наведених таблиць і фінансової інформації дає змогу сформулювати кілька ключових висновків:

2.1) У банку спостерігається зростання активів і зобов'язань порівняно з попереднім роком. Це може свідчити про зростання обсягів фінансової діяльності та розширення його портфеля послуг.

2.2) Загальні доходи банку виявляють суттєве зростання, особливо в сегментах, пов'язаних із роздрібним банківським сектором і обслуговуванням бізнес-клієнтів. Даний індикатор підтверджує успішну роботу з клієнтами та зростання їх активності.

2.3) Витрати, зокрема процентні та комісійні, також зросли, але не у тому ж самому темпі, що й доходи. Це може свідчити про ефективне управління витратами або здатність забезпечувати більший обсяг послуг та операцій банком при менших витратах. Загальний чистий дохід банку збільшився, хоча окремі сегменти показують різний рівень прибутковості.

Для стабілізації у сегментах кредитування було запропоновано АТ КБ «Приватбанк» кредитування нанотехнологій та інноваційних сфер бізнесу.

3) Запропоновано АТ КБ «Приватбанк» надати кредити на розвиток нанотехнологій:

- ПАТ «Мотор Січ» короткостроковий кредит на рік у розмірі 87,4 млн.грн (10% від суми кредитування у балансі підприємства) та за 18% ставкою; довгостроковий кредит у розмірі 180 млн.грн. (50% від суми кредитування у балансі підприємства) за процентною ставкою 23% річних на 7 років;

- ПАТ «Київський завод по виготовленню технологічного обладнання для агропромислового комплексу» довгостроковий кредит у розмірі 985 тис.грн за 23% ставкою на 7 років;

- ПАТ «Концерн Стирол» короткостроковий кредит у розмірі 309 млн.грн 18% ставкою.

Прогнозна вартість кредитного портфелю АТ КБ "Приватбанк" з урахуванням кредитування нанотехнологій промислових підприємств дорівнює 650,759 млн.грн, збільшення кредитного портфелю складе 68%.

4) Запропоновано розвиток підприємств перспективних галузей економіки за рахунок кредитування.

Пропонуємо реалізувати кредитні програми АТ "УкрСиббанк" наступним підприємствам: Державне підприємство «Конструкторське бюро «Південне» ім. М.К. Янгеля»; Корпорація Електрон (ПАТ «Концерн – Електрон»); Торгова марка «Термія» ПАТ «Вінницький завод Маяк»; ПрАТ «Львівський електроламповий завод "ІСКРА»

В результаті реалізації довгострокових та короткострокових програм кредитування промислових підприємств АТ "УкрСиббанк" отримає 546, 838 млн.грн процентних доходів за 7 наступних прогнозних періоди та збільшить свій кредитний портфель в середньому за рік на 76,89 млн.грн.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Герасимович А. М. Аналіз банківської діяльності : підручник. Київ, 2010. 599 с.
2. Коваль С. В. Фінансові результати діяльності банківських установ: теоретичні та практичні аспекти. Світ фінансів. 2014. № 3. С. 83–89. 16.
3. Матвієнко О. С. Шляхи підвищення прибутковості банківської діяльності в Україні. Молодий вчений. 2014. № 6. С. 169–172. 17.
4. Миронова М. І. Фактори впливу на стійке функціонування комерційних банків. Науковий вісник НЛТУ України. 2014. № 24. С. 249–255. 18.
5. Мних Є. В. Фінансовий аналіз: підручник. Київ, 2014. 536 с.
6. Русіна Ю. О, Ліпінська Д. Ю. Прибуток як складова фінансової стійкості комерційного банку. Вісник КНУТД. 2014. № 3. С.96-102.
7. Катан Л. І., Плахотник М. С. Прибутковість комерційного банку та її підвищення. Агросвіт. 2018. № 21. С.3-6.
8. Панасенко Г. О. Особливості управління бізнес-процесами сучасного банку. Сталий розвиток економіки. 2012. № 1. С. 293-295.
9. Сидоренко О. М., Савченко Г. О., Кібік Н. С. Прибуток банку та фактори його формування. Науковий вісник Херсонського державного університету. Херсон, 2014. № 9-1. С. 218 – 222.
10. Малік М. Й., Нужна О. А. Фінансовий аналіз у комерційному банку як складова частина управління його операціями. Економічний форум. 2011. № 1 URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ekfor/2011_1/28.pdf (дата звернення: 08.11.2021).
11. Косова Т. Д. Аналіз банківської діяльності : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2008. 486 с.
12. Бодрова Н. Е. Управління прибутком і рентабельністю банку на основі мультиплікаційних моделей. Проблеми і перспективи розвитку

банківської системи країни: Збірник наукових праць ДВНЗ «УФБС НБУ». 2011. № 33. С. 109-118. 41.

13. Дуброва Н. П., Крюкова Г. В. Ключові аспекти аналізу прибутковості банку. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». 2021. №11. URL: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2021-11-7731> (дата звернення: 08.10.2023).

14. Костюк В. А., Дятленко В. Є. Управління доходами та витратами банку. Гроші, фінанси і кредит. 2017. № 12. С. 150-154.

15. Житар М. О., Ананьєва Ю. В. Особливості управління фінансовими результатами діяльності банківських установ. Економічний вісник університету. 2019. № 40. С. 134–140.

16. Асаулюк С. Суть та роль стратегічного управління прибутком в умовах фінансової нестабільності. Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. 2019. № 5. С. 87–92. 51.

17. Буряк А. В. Метод фінансових коефіцієнтів як інструмент оцінки ефективності діяльності українських банків. Гроші, фінанси та кредит. 2012. № 2. С 61-64.

18. Матвієнко О. С. Шляхи підвищення прибутковості банківської діяльності в Україні. Молодий вчений. 2014. № 6. С. 169-172.

19. Борисова С. Є., Швецова І. В. Шляхи підвищення прибутковості комерційного банку. Науковий вісник ДГМА. 2016. № 2. С. 144-148. 58.

20. Климова В. М., Семенча І. Є. Шляхи підвищення прибутковості банків у кризових умовах. URL: <http://vestnikdnu.com.ua/archive/201151/9.htm> (дата звернення: 10.10.2023).

21. Вольська С. П. Аналіз та шляхи підвищення прибутковості діяльності банку. Фінанси, облік і аудит: зб. наук праць. 2010. № 15. С. 23- 32.

22. Макаренко Ю. П., Мороховець К. С. Стратегія підвищення прибутковості комерційного банку. Економіка та держава. № 11. 2017. С 60-64.

23. Ревич М. Я. Стратегії управління прибутковістю банків. Вісник Української академії банківської справи. 2013. № 2 (35). С. 75—80.

24. Добрик Л. О., Запорожець Г.В. Фінансова безпека банку як основа його стійкості. Ефективна економіка. 2014. № 6. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3116> (дата звернення: 11.11.2021).
25. Зінченко О. А. Удосконалення підходів до визначення складу фінансових результатів комерційного банку та методики їх аналізу. Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. 2013. Вип. 1(1). С. 280-283.
26. Іванова В. О. Економічна сутність прибутку комерційного банку та джерела його формування. Культура народів Причорномор'я. 2012. № 253. С. 57-60.
27. Калетнік Г.М. Теоретичні основи моделювання та фінансово-економічні розрахунки в менеджменті та бізнесі. Навчальний посібник. Київ: «Хай-Тек Прес», 2010. 400 с.
28. Карчева Г. Т. Ефективність та конкурентоспроможність банківської системи України : монографія. Київ : ДВНЗ 95 «Університет банківської справи», 2016. 276 с.
29. Закон України “Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні” №433-ІУ від 16.01.2003 р. Відомості Верховної Ради України, 2003, №13. - С. 354-358.
30. Conceptual foundations of financial support for increasing the innovative component of Ukraine’s international competitiveness / О. Bogatyrov та ін. Financial and credit activity: problems of theory and practice. 2021. Т. 1, № 36. С. 341–350. URL: <https://doi.org/10.18371/fcaptr.v1i36.227988> (дата звернення: 04.10.2023).
31. Проскуріна Н. М. Інноваційні домінанти та важелі впливу на розвиток промисловості регіонів. Вісник Запорізького національного університету. Економічні науки. 2014. № 3 (23). С. 122– 130.
32. Ковальчук С. В., Нищик Р. А., Фесенко О. М. Розвиток та трансфер нанотехнологій в Україні та світі : thesis. 2016. URL: <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/47333> (дата звернення: 04.01.2024).

33. Григорчук М. Секрети нанотехнологій: від давнини до сучасності. Світогляд. 2016. № 6 (62). С. 8–17.
34. Батиченко О. К., Григоров О. В. Застосування нанотехнологій в машинобудуванні : thesis. 2015.
URL: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/25148> (дата звернення: 04.10.2023).
35. Унрод В. І., Тернова Л. Ю. Проблеми та шляхи розвитку нанотехнологій в Україні. URL: <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/54164> (дата звернення: 04.10.2023).
36. Черницька Т. В. Сучасні тенденції розвитку світового ринку нанотехнологій у глобальному середовищі. Вісник Чернігівського державного технологічного університету. Серія "Економічні науки". 2013. № 1 (64). С. 154–158.
37. Печерський О. В. Проблеми правового регулювання відносин у сфері нанотехнологій в Україні. Право і безпека. 2016. № 3 (62). С. 56–60.